

Notat

Til Økonomiudvalget

Orientering om regeringsudspillet *"Tættere på"*

Resumé

Økonomiudvalget orienteres med dette notat om regeringens land- og byudspil *"Tættere på"* med fokus på elementer, som har betydning for København og hovedstadsregionen.

Sagsfremstilling

Regeringen har den 26. og den 27. maj 2021 præsenteret udspillet *"Tættere på"*. Udspillet er todelt og indeholder hhv. udspillene *"Tættere på – Grønne byer og en hovedstad i udvikling"* og *"Tættere på – Flere uddannelser og stærke lokalsamfund"*.

Det første udspil *"Grønne byer og en hovedstad i udvikling"* indeholder en række initiativer målrettet storbyerne i Danmark, herunder København, som skal sikre renere luft, grønnere biltrafik og mere natur i de store byer i Danmark. Herudover indeholder udspillet flere initiativer særskilt rettet mod hovedstaden.

Det andet udspil *"Flere uddannelser og stærke lokalsamfund"* har fokus på at styrke de små lokalsamfund i Danmark og udspillet indeholder bl.a. en række initiativer på uddannelsesområdet, herunder udflytning af uddannelser fra de store byer.

Nedenfor fremgår i hovedtræk indholdet i de to udspil med fokus på initiativer, som har betydning for hovedstaden.

Grønne byer og en hovedstad i udvikling

Udspillet *"Grønne byer og en hovedstad i udvikling"* indeholder 9 initiativer på tværs af landet og 10 initiativer rettet specifikt mod hovedstadsområdet. Alle initiativer har dog relevans for København. Af tabel 1 fremgår alle 19 initiativer og en overordnet beskrivelse af udspillets indhold fremgår herunder. Det samlede regeringsudspil fremgår af bilag 1.

Ren luft og grøn trafik

- Regeringen vil med udspillet give kommunerne mulighed for at udvide de eksisterende miljøzoner, så de også omfatter dieseldrevne personbiler, samt oprette nulemissionszoner for emissionsfrie køretøjer. Herudover ønsker regeringen, at lavere

27-05-2021

Sagsnummer i F2
2021 - 1831

Dokumentnummer i F2
96718

Sagsnummer eDoc
2021-0144122

Sagsbehandler
Christel Galsgaard Jensen

indkomstgrupper kan ansøge om tilskud på 2.000 kr. til montering af partikelfiltre på deres dieslbiler, så de kan køre i de skærpede miljøzoner.

- Regeringen vil give kommunerne hjemmel til at forbyde ældre brændeovne fra før 2008.
- Regeringen vil give kommunerne mulighed for at reservere grønne parkeringspladser (til el- og delebiler mv.) i nye lokalplaner. Herudover vil regeringen give kommunerne mulighed for at stille krav om opsætning af ladeinfrastruktur i tilknytning til disse grønne parkeringspladser.
- Regeringen vil oprette et nationalt partnerskab for ren luft bestående af bykommuner, KL og andre interessenter.
- Regeringen vil give Københavns Kommune mulighed for at medfinansiere etablering af landstrømsanlæg til krydstogtskibe.

Bynatur og skov

- Regeringen vil give kommunerne mulighed for at stille krav om biodiversitet og naturkvalitet i nye lokalplaner.
- Regeringen vil give kommunerne mulighed for at fastsætte en minimumsprocent for begrønning af et område.
- Regeringen vil give kommunerne mulighed for midlertidigt at anvende ubenyttede områder til byhaver.
- Regeringen vil indføre et sprøjteforbud på visse offentlige og private arealer.
- Regeringen vil afsætte 50 mio. kr. til statslig skovrejsning i hovedstadsområdet.

Idrætsfaciliteter

- Regeringen vil afsætte en ramme på 1 mia. kr. i perioden 2022-2030 til et løft af idrætsfaciliteterne i Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune. Rammen afsættes særskilt på finansloven og giver dermed mulighed for investeringer i tillæg til anlægsrammen.

Bæredygtig byudvikling og erhvervsudvikling

- Regeringen vil gøre det muligt at erstatte eksisterende bygninger i Fingerplanens grønne kiler med nye og tidssvarende bygninger til almene og rekreative formål med fortsat grønt fokus.
- Regeringen ønsker, at Lynetteholmen skal udvikles som en bæredygtig bydel med grønne områder og gode, billige boliger.
- Regeringen vil i samarbejde med hovedstadens kommuner udpege hhv. erhvervsarealer forbeholdt bl.a. produktionsvirksomheder samt byomdannelsesområder, hvor erhverv skal omdannes til boliger, i hovedstadsområdet.
- Regeringen vil give Københavns Lufthavn mulighed for at udbygge samt skabe mere plads til erhverv i Tårnby Kommune og Dragør Kommune.

Tabel 1: Initiativer i "Tættere på – Grønne byer og en hovedstad i udvikling"

Grønne byer i hele Danmark
1. Mulighed for forbud mod dieselpersonbiler uden partikelfiltre i miljøzoner
2. Mulighed for nulemissionszoner forbeholdt el-køretøjer mv.
3. Mulighed for forbud mod ældre brændeovne i områder med kollektiv varmforsyning
4. Nationalt partnerskab for ren luft
5. Mulighed for øremærkning af grønne parkeringspladser til el- og delebiler
6. Mulighed for krav til ladeinfrastruktur
7. Mere bynatur
8. Flere byhaver
9. Sprøjteforbud på visse offentlige og private arealer
Særlige initiativer for hovedstadsområdet
1. Markant flere idrætsfaciliteter i København og på Frederiksberg
2. Modernisering af Køge Bugt Strandpark
3. Nye baser for det almene friluftsliv
4. Mindre luftforurening fra krydstogtskibe i Københavns Havn
5. Mere skov tæt på hovedstaden
6. Bæredygtig byudvikling på Lynetteholm
7. En samlet plan for byomdannelse og erhvervsudvikling i hovedstadsområdet
8. Projekt Holmene – nye muligheder for produktionsarbejdspladser
9. Udvikling af Københavns Lufthavn i Kastrup
10. Mere plads til erhverv i Tårnby og Dragør

Kilde: Regeringen (Tættere på – Grønne byer og en hovedstad i udvikling).

Flere uddannelser og stærke lokalsamfund

Regeringsudspillet "*Flere uddannelser og stærke lokalsamfund*"

indeholder 19 initiativer, som primært har fokus på de danske provinsbyer og landdistrikter. Af tabel 2 fremgår alle initiativer i udspillet. Nedenfor fremgår en beskrivelse af elementer i udspillet, som har betydning for København. Det samlede regeringsudspil fremgår af bilag 2.

Udflytning af uddannelser

- Regeringen vil udflytte ca. 1.300 uddannelsespladser på de store velfærdsuddannelser (sygeplejerske-, socialrådgiver-, lærer- og pædagoguddannelserne) fra København, Aarhus, Odense og Aalborg.
- Herudover vil regeringen i de kommende år oprette 1.000 nye uddannelsespladser på velfærdsuddannelserne uden for de store byer. Regeringens målsætning er, at 60 pct. af pladserne på de store velfærdsuddannelser i 2025 skal ligge uden for de store byer.

- Regeringen vil flytte 30 studiepladser fra København til en ny musikuddannelse i Holstebro samt 30 studiepladser fra Den Danske Scenekunstskoles danseuddannelser i København til Holstebro.

Loft over optag på uddannelser i de største byer

- Regeringen vil gradvist reducere optaget på de videregående uddannelser og på universiteternes hovedcampus i København, Aarhus, Odense og Aalborg med op til 10 pct. fra uddannelsesåret 2022/2023 (med enkelte undtagelser). Forslaget vil ikke få betydning for nuværende studerende på disse uddannelser. De berørte uddannelsesinstitutioner vil skulle vælge imellem at sænke optag eller flytte uddannelsespladser uden for de store byer. Initiativet foreslås for at understøtte rekrutteringsgrundlaget til uddannelser uden for de store byer, da der i udspillet også indgår, at der frem mod 2025 skal etableres 25 nye uddannelses tilbud uden for de store byer. Dette dækker bl.a. over lærer-, pædagog-, socialrådgiver- og maskinmesteruddannelserne samt fem universitetsuddannelser i form af læge, jura, tandlæge, dyrlæge og byplanlægningsarkitekt.

Tabel 2: Initiativer i "Flere uddannelser og stærke lokalsamfund"

Flere uddannelser i hele landet
1. 25 nye uddannelsesudbud i hele Danmark
2. Attraktive universitetsuddannelser i hele Danmark
3. 60 pct. af pladserne på de fire store velfærdsuddannelser skal ligge uden for de største byer
4. Et nyt Nationalt Partnerskab for Velfærdsuddannelser
5. Bedre vilkår for at drive uddannelse uden for de største byer
6. Nye og mere fleksible uddannelsesfilialer
7. Bedre rekrutteringsgrundlag – begrænsning over optaget i de største byer
8. Udflytning af kunstneriske uddannelser
9. Uddannelser og arbejdspladser under Forsvarsministeriet
Stærke lokalsamfund
1. Bedre adgang til lån i landdistrikterne
2. Krav om strategisk planlægning for bymidter
3. Stop for nye aflastningsområder
4. Fornyelse af bymidter og lokale velfærdsfunktioner
5. Forsøgsordning med fribyer
6. Bedre mulighed for borgerdrevne dagligvarebutikker
7. Udviklingsaftaler
8. Styrkelse af lokal og regional journalistik
Et samlet Danmarkskort
1. Evaluering af kommunalreformen
2. Et land- og by-barometer

Kilde: Regeringen (Tættere på – Flere uddannelser og stærke lokalsamfund).

Bilag

Bilag 1 - Tættere på – Grønne byer og en hovedstad i udvikling

Bilag 2 - Tættere på – Flere uddannelser og stærke lokalsamfund

Tættere på

Grønne byer og en hovedstad
i udvikling

Indenrigs- og Boligministeriet

Indhold

Grønne byer og en hovedstad i udvikling	4
Regeringens initiativer	5
Grønne byer i hele Danmark	6
En hovedstad i udvikling	16
Finansiering	29

Grønne byer og en hovedstad i udvikling

I internationale sammenligninger indtager danske byer ofte en førerposition som grønne byer, der er gode at leve i. Fx er København flere gange kåret til verdens bedste by at leve i.

Det er der flere grunde til. Mange af byernes borgere har ikke langt til den nærmeste skov eller grønne områder. Badevandet er rent – også i de gamle industrihavne i Aalborg, Aarhus og København. Og stadig flere dyrker et aktivt friluftsliv på mountainbikes og rulleskøjter, på naturlegepladser og i skovbørnehaver, med vandreture og overnatning i shelters med udsigt til skov og eng.

Ser man ud i verden, er det langt fra nogen selvfølge, at byer er grønne og gode at leve i. Og for blot få årtier siden var det heller ikke nogen selvfølge i Danmark. Danmarks grønne byer, og den livskvalitet de skaber, er noget særligt, som regeringen ønsker at fastholde og styrke.

Med udspillet Grønne byer og en hovedstad i udvikling foreslår regeringen derfor en række initiativer. Den ene del af initiativerne skal bidrage til, at byer i hele landet bliver endnu grønnere og endnu bedre at leve i. Med renere luft, med grønnere biltrafik og med mere plads til naturen.

Den anden del af initiativerne retter sig mod hovedstadsområdet. Med disse initiativer vil regeringen bidrage til at løfte nogle af de særlige udfordringer, som Danmarks største byområde står overfor. Én udfordring er at sikre gode muligheder for et aktivt idræts- og friluftsliv. En anden udfordring er at sikre plads til både boliger og virksomheder.

Regeringen vil senere på året komme med yderligere et udspil om byer. Dette udspil vil have fokus på at sikre flere billige boliger i især de større byer.

Regeringens initiativer

Grønne byer i hele Danmark

1. Mulighed for forbud mod dieselpersonbiler uden partikelfiltre i miljøzoner
2. Mulighed for nulemissionszoner forbeholdt el-køretøjer m.v.
3. Mulighed for forbud mod ældre brændeovne i områder med kollektiv varmforsyning
4. Nationalt partnerskab for ren luft
5. Mulighed for øremærkning af grønne parkeringspladser til el- og delebiler
6. Mulighed for krav til ladeinfrastruktur
7. Mere bynatur
8. Flere byhaver
9. Sprøjteforbud på visse offentlige og private arealer

En hovedstad i udvikling – særlige initiativer for hovedstadsområdet

1. Markant flere idrætsfaciliteter i København og på Frederiksberg
2. Modernisering af Køge Bugt Strandpark
3. Nye baser for det almene friluftsliv
4. Mindre luftforurening fra krydstogtskibe i Københavns Havn
5. Mere skov tæt på hovedstaden
6. Bæredygtig byudvikling på Lynetteholm
7. Samlet plan for byomdannelse og erhvervsudvikling i hovedstadsområdet
8. Projekt Holmene – nye muligheder for produktionsarbejdspladser
9. Udvikling af Københavns Lufthavn i Kastrup
10. Mere plads til erhverv i Tårnby og Dragør

Grønne byer i hele Danmark

I de seneste årtier er der sket en markant forbedring af luftkvaliteten i Danmark. Trods disse forbedringer anslår DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, som måler luftforurening i Danmark, at omkring 4.600 danskere hvert år dør for tidligt pga. luftforurening. Ca. 1.100 dødsfald kan tilskrives udledning fra danske kilder. Dårlig luft er også en væsentlig årsag til bl.a. lungekræft, hjertekarsygdomme og astma.

Det er ofte i de større byer, hvor mange bor og færdes, at luftforureningen udgør en øget risiko for borgernes helbred. Det ønsker regeringen at gøre noget ved. Ligesom det er lykkedes at få rent badevand i havnen i bl.a. København, Aarhus og Aalborg, skal det også lykkes at gøre luften i byerne renere. Derfor skal kommunerne have nye muligheder for at nedbringe luftforureningen.

Mange byboere har brug for en bil for at få hverdagen til at hænge sammen. Den grønne omstilling af bilerne er igangsat. Ikke mindst som følge af Aftale om grøn omstilling af vejtransporten fra december

2020 med ambitionen om, at der i 2030 skal være 1 mio. grønne biler på vejene. Hvis denne ambition skal indfris, er det centralt for regeringen, at grønne biler prioriteres i byernes planlægning.

Bynaturen er et væsentligt element i grønne byer. I mange byer er der fin natur, fx i parker og bynære skove, på grønne arealer og i stigende grad også i baggårde, på byens tage osv. Den intensive arealudnyttelse i byerne, luftforurening og brug af sprøjtemidler m.v. er imidlertid en udfordring for bynaturen.

Regeringen vil give kommunerne flere muligheder for at styrke bynaturen og etablere flere byhaver, når de planlægger byerne. For at give bedre plads til et rigt dyre- og planteliv og for at imødekomme mange borgeres ønske om mere og bedre adgang til en bynatur, der bidrager til både sundhed og livskvalitet.

Fakta

Luftforureningen har været faldende i mange år, også i de største byer, og vi har forholdsvis god luftkvalitet i Danmark. Danmark overholder alle EU's fastsatte grænseværdier, men ikke WHO's grænseværdi for partikler. Det anslås, at de skadelige helbredseffekter for al luftforurening i Danmark er reduceret med ca. 43 pct. siden 1990. Luftforurening er imidlertid fortsat et stort miljø- og sundhedsproblem og medfører mange tabte leveår og sygdom.

43%

De skadelige helbeds-effekter af al luftforurening i Danmark er reduceret med ca. 43 pct. siden 1990.

Foto: Plam Petrov / Shutterstock

Regeringens initiativer

Grønne byer i hele Danmark

1. Mulighed for forbud mod dieselpersonbiler uden partikelfiltre i miljøzoner
2. Mulighed for nulemissionszoner forbeholdt el-køretøjer m.v.
3. Mulighed for forbud mod ældre brændeovne i områder med kollektiv varmeforsyning
4. Nationalt partnerskab for ren luft
5. Mulighed for øremærkning af grønne parkeringsladser til el- og delebiler
6. Mulighed for krav til ladeinfrastruktur
7. Mere bynatur
8. Flere byhaver
9. Sprøjteforbud på visse offentlige og private arealer

1. Mulighed for forbud mod dieselpersonbiler uden partikelfiltre i miljøzoner

En miljøzone besluttet lokalt af den enkelte kommune og fastsætter krav til dieseldrevne køretøjers udledning af partikler i et større sammenhængende byområde, hvor der er meget trafik. Der er miljøzoner i de største bykommuner – København, Frederiksberg, Aarhus, Odense og Aalborg. Målet med miljøzonerne er at sikre renere luft for borgerne.

Miljøzoner stiller i dag skærpede miljøkrav til dieseldrevne lastbiler, busser og varebiler. Udover tunge køretøjer og varebiler er også dieselpersonbiler uden partikelfilter en væsentlig kilde til udledning af partikler, der er sundhedsskadelige og kræftfremkaldende.

Dieselpersonbiler forventes i 2022 vil stå for 63 pct. af partikeludledningen og 50 pct. af NOx-udledningen fra trafikken på byveje. Regeringen ønsker derfor at give de kommuner, der i dag har miljøzoner, muligheder for at stille skærpede krav til dieselpersonbiler i miljøzonerne, så der sikres bedre luftkvalitet for de mange mennesker, der bor og færdes i byerne. En sådan mulighed efterspørges bl.a. i København.

Regeringen ønsker, at der skal være god tid for de berørte bilejere til at indrette sig på kravene. Miljøzonekravene vil således tidligst træde i kraft 6-9 måneder efter kommunalbestyrelsens beslutning om at indføre skærpede krav til dieselpersonbiler. Berørte bilejere kan indrette sig på kravene ved enten at eftermontere et partikelfilter eller ved at skifte til en nyere bil. Bilejere med dieselbiler uden partikelfilter vil ligeledes få mulighed for at søge dispensation.

Regeringen foreslår:

- » Miljøzonebyerne København, Frederiksberg, Aarhus, Odense og Aalborg får mulighed for at indføre skærpede miljøzonekrav, så dieselpersonbiler uden partikelfilter ikke må køre i byernes miljøzoner.
- » En tilskudspulje, hvor op til 10.000 borgere i lavere indkomstgrupper får mulighed for at ansøge om tilskud på 2.000 kr. til eftermontering af partikelfilter på deres biler.

2. Mulighed for nulemissionszoner forbeholdt el-køretøjer m.v.

Regeringens ambition er at fremme rene og fossilfrie køretøjer. Nulemissionszoner er mindre byområder, hvor vejnettet kun må bruges af køretøjer uden forbrændingsmotorer, fx elbiler. Flere kommuner efterspørger mulighed for at oprette nulemissionszoner i nærmere afgrænsede byområder for at mindske luft- og støjforurening, nå kommunens klimamål og fremme grøn mobilitet med bl.a. elbiler.

Regeringen ønsker at imødekomme kommunernes ønske om at kunne oprette nulemissionszoner i afgrænsede byområder. Men regeringen ønsker samtidig også, at det skal være muligt at bo, handle og færdes i zonen. Derfor vil regeringen se nøje på, at de berørte beboere og erhvervsdrivende i området har realistiske alternativer, og at der er tid til at indrette sig på kravene. Der skal også fastlægges rammer, som sikrer adgang for nødvendig brug af erhvervskøretøjer, herunder varekørsel.

Regeringen foreslår:

- » Bykommuner gives mulighed for at oprette nulemissionszoner, hvor veje kun må bruges af køretøjer uden forbrændingsmotorer.

Mulighed for forbud mod ældre brændeovne

Udskiftningen af ældre brændeovne øges som følge af en ny ejerskifteordning, der træder i kraft 1. august 2021. Ordningen medfører, at ældre brændeovne produceret før 2003 skal udskiftes ved ejerskifte af fast ejendom.

Det foreslåede forbud mod brændeovne produceret før 2008 går skridtet videre og giver kommunerne mulighed for at forbyde alle ældre brændeovne i områder med kollektiv varmforsyning, og ikke kun ved ejerskifte. Det kan accelerere udskiftningen af brændeovne yderligere.

Det vurderes, at der i dag er ca. 400.000 brændeovne i Danmark produceret før 2008. Ca. 55 pct. af disse ovne er placeret i områder med kollektiv varmforsyning. Det vil sige, at op til 220.000 gamle brændeovne potentielt vil blive berørt af forslaget, hvis alle kommuner vælger at bruge den nye mulighed. Nye krav om en udfasning af brændeovne produceret før 2008, hvor der blev indført et partikelkrav til alle nye brændeovne, kan bringe Danmark et stykke mod opfyldelse af Danmarks internationale forpligtigelser for partikelreduktion.

3. Mulighed for forbud mod ældre brændeovne i områder med kollektiv varmforsyning

Danmark er et af de lande, der har flest brændeovne pr. indbygger. Luftforureningen fra de i alt ca. 700.000 brændeovne og pejseindsatse anslås sammen med andre brændefyringsanlæg at stå for ca. 40 pct. af den samlede danske partikelforurening. Brændeovne og pejseindsatse m.v. er dermed den største danske kilde til partikelforurening.

Udover at have en dårligere brændeøkonomi vurderes ældre brændeovne også at udlede helt op til fem gange så mange partikler som nye. Derfor vil det have stor effekt at udskifte de gamle brændeovne til alternative opvarmningskilder eller nye og mere miljøvenlige brændeovne. Især i områder hvor der findes oplagte energialternativer som fjernvarme og naturgas.

Regeringen foreslår:

- » Kommunerne får mulighed for at forbyde ældre brændeovne produceret før 2008 i områder med fjernvarme og naturgas.

4. Nationalt partnerskab for ren luft

Kommuner, interesseorganisationer og borgere spiller en central rolle i bestræbelserne på at mindske luftforurening og sikre, at Danmark lever op til internationale forpligtelser til reduktion af nationale emissioner af luftforurenende stoffer. Det gælder i forhold til at få fastlagt fremtidens miljøzoner og nulemissionszoner og de regler, der skal gælde inden for disse zoner – fx inddragelse af arbejdsmaskiner og udvidelse af miljøzoner til flere byer. Og det gælder arbejdet for at udvikle lokalt forankrede løsninger og nedbringe luftforureningen fra bl.a. brændefyring og transport.

Regeringen foreslår:

- » Der oprettes et nationalt luftpartnerskab bestående af bykommuner, KL og andre centrale interessenter. Partnerskabet skal komme med anbefalinger og konkrete forslag til yderligere initiativer, der skal sikre ren luft til gavn for alle.

Foto: Chuttersnap / Unsplash

5. Mulighed for øremærkning af grønne parkeringspladser til el- og delebiler

I dag giver planloven ikke en klar hjemmel til, at kommunerne i deres lokalplanlægning kan regulere, om parkeringspladser skal være til eksempelvis benzin, el- eller delebiler. Det er bl.a. en barriere for at mindske luftforurening og fremme bæredygtige transportformer.

Derfor skal der ske en ændring af planlovens formålsbestemmelse og bestemmelser om lokalplanlægning, så kommunerne har klare rammer og muligheder for at planlægge mere bæredygtigt. Det skal bl.a. bane vej for mere grøn mobilitet, navnlig dele- og elbiler og den nødvendige ladeinfrastruktur til elbiler.

Regeringen foreslår:

- » Planlovens formål udvides til også at omfatte klima på linje med miljø, natur samt vækst og udvikling.
- » Kommunerne får i nye lokalplaner mulighed for at reservere grønne parkeringspladser til bæredygtige mobilitetsformer som el- og delebiler.

6. Mulighed for krav til ladeinfrastruktur

Ligesom kommunerne i deres lokalplanlægning ikke har mulighed for at regulere, om parkeringspladser skal forbeholdes eksempelvis elbiler, kan kommunerne heller ikke stille krav om, at der skal etableres ladeinfrastruktur til elbiler i tilknytning til parkeringspladser ved nybyggeri.

Hvis ambitionen om 1 mio. grønne biler på vejene i 2030 skal indfris, skal ladeinfrastrukturen være på plads. Det gælder også i byerne, hvor omstillingen til elbiler allerede er godt i gang, og en hurtig udbygning af ladeinfrastrukturen derfor er essentiel.

Regeringen foreslår:

- » Kommunerne får i nye lokalplaner mulighed for at stille krav om opsætning af ladeinfrastruktur i tilknytning til grønne parkeringspladser.

Borgerne og bynaturen

Grønne områder og natur i byen har stor betydning for livskvalitet og sundhed. Det er også noget, som borgerne i de større byer selv oplever.

En undersøgelse foretaget af Rambøll blandt borgere i København, Aarhus, Odense, Aalborg, Esbjerg,

Vejle og Køge viser, at hele 68 pct. mener, at nærhed til grønne områder i byen har stor betydning for, om deres by er attraktiv for dem at leve i.

Og selvom borgerne generelt synes, at der er god nærhed til grønne områder i deres by, er det et område, de fortsat ønsker prioriteret højt af deres kommune.

68%

af borgerne mener, at nærhed til grønne områder i byen har stor betydning for, om deres by er attraktiv for dem at leve i.

Foto: Steven Lasry / Unsplash

7. Mere bynatur

Byer er rige på natur – i parker og på grønne områder, i baggårde og taghaver, på torve og pladser. Bynaturen gør byen både indbydende, sund og behagelig at opholde sig i. Og bynatur kan bidrage til et bedre bymiljø og gøre byen mere modstandsdygtig over for fremtidens vejr. Regeringen ønsker, at naturen, billedligt talt, skal have mere plads på stenbroen, og så skal byens borgere samtidig have nemmere adgang til naturen.

I dag begrænses byens natur af, at kommunerne har meget begrænsede muligheder for at stille krav om biodiversitet og naturkvalitet i lokalplanlægningen, når der bygges nye by- og boligområder. Når naturen og biodiversiteten ikke tænkes ind i byggeri og planlægningen af nye byområder, så kan den få svære betingelser, både på kort og langt sigt.

Regeringen foreslår:

» Kommuner får muligheder for i nye lokalplaner at stille krav til kvaliteten af bynatur og krav til vækstbetingelser for beplantning.

Byhaver

Byhaver er et grønt åndehul i byerne, hvor byboere med grønne fingre har mulighed for at få jord under neglene og indgå i grønne fællesskaber. Fx i Lersøgrøftens Integrationsbyhaver, der ligger i København langs S-banen mellem Bispebjerg Station og Lersø Park Allé.

Hver af Lersøgrøftens 150 haver er 12 m². Her mødes beboere fra lokalområdet og dyrker grøntsager, krydderurter og blomster i et grønt fællesskab på tværs af alder og baggrund. Foreningen er drevet af fællesskab og frivillighed og afholder bl.a. løbende fælles arbejdsdage og formidler viden om havedyrkning og bæredygtige principper.

Det er foreningens ambition at styrke det lokale sammenhold på tværs af beboergrupper og derigennem fremme integration i lokalområdet. Derfor er halvdelen af byhaverne øremærket til personer, der er født uden for Danmark, imens den anden halvdel er forbeholdt personer, der er født i Danmark. Med et velfungerende fællesskab og fælles ansvar for haverne, central beliggenhed i København og et årligt kontingent på 400 kr. er haverne populære og med venteliste.

» Kommuner får mulighed for i kommuneplaner at fastsætte en minimumsprocent for begrønning af et område til brug for lokalplanlægningen.

8. Flere byhaver

By- og nyttehaver giver byboere med grønne fingre mulighed for at få jord under neglene og dyrke egne grøntsager, krydderurter og blomsterbede alene eller sammen med andre. De grønne fællesskaber bidrager til sammenhold og samvær på tværs af alder og sociale lag.

I mange byer er der ofte attraktivt beliggende områder, der ligger ubenyttede hen over længere perioder. Det kan fx være tidligere industrigrunde eller banearealer, som kommunerne på sigt vil anvende til byudvikling. Samtidig efterspørger borgerne flere grønne åndehuller i byrummet, ligesom der er stigende interesse for nye grønne fællesskaber i form af byhaver.

Foto: Foreningen Lersøgrøftens Integrationsbyhaver

I dag kan kommunerne i planlægningen ikke fastlægge, at et lokalplanområde kan anvendes midlertidigt til byhaver, inden byggeriet går i gang til nye boliger, virksomheder eller institutioner. Og hvis et område allerede er udlagt til anden anvendelse i en lokalplan, kan en dispensation til midlertidig anvendelse til byhaver højst gælde for 3 år med mulighed for forlængelse. Det ønsker regeringen at ændre på.

Regeringen foreslår:

- » Kommunerne får mulighed for i en lokalplan at planlægge for midlertidig anvendelse af områder, der er midlertidigt ubenyttede, til byhaver i op til 10 år med mulighed for forlængelse.
- » Kommunerne får mulighed for at dispensere fra en lokalplan til at anvende områder, der er midlertidigt ubenyttede, til byhaver i op til 10 år med mulighed for forlængelse.

9. Sprøjteforbud på visse offentlige og private arealer

I dag er det ikke forbudt for offentlige myndigheder og private borgere at bekæmpe ukrudt med kemiske sprøjtemidler på veje, grus, stier, fortove, indkørsler, parkeringsarealer, terrasser m.m. Denne brug af sprøjtemidler udgør en risiko for nedsivning til vores grundvand og for naturen i byerne.

I de senere år er brugen af sprøjtemidler på offentlige arealer heldigvis faldet markant, og flere kommuner er på eget initiativ blevet sprøjtefri. Det gælder dog ikke alle kommuner, og der sælges fortsat glyphosat-holdige sprøjtemidler til private.

For at værne om drikkevandet og naturen i byerne ønsker regeringen et endegyldigt stop for denne brug af sprøjtemidler på offentlige og private arealer.

Regeringen foreslår:

- » Der indføres et forbud mod at sprøjte med bl.a. glyphosat på offentlige og private arealer, fx flisebelagte fortovsarealer, brosten, veje og grusveje.

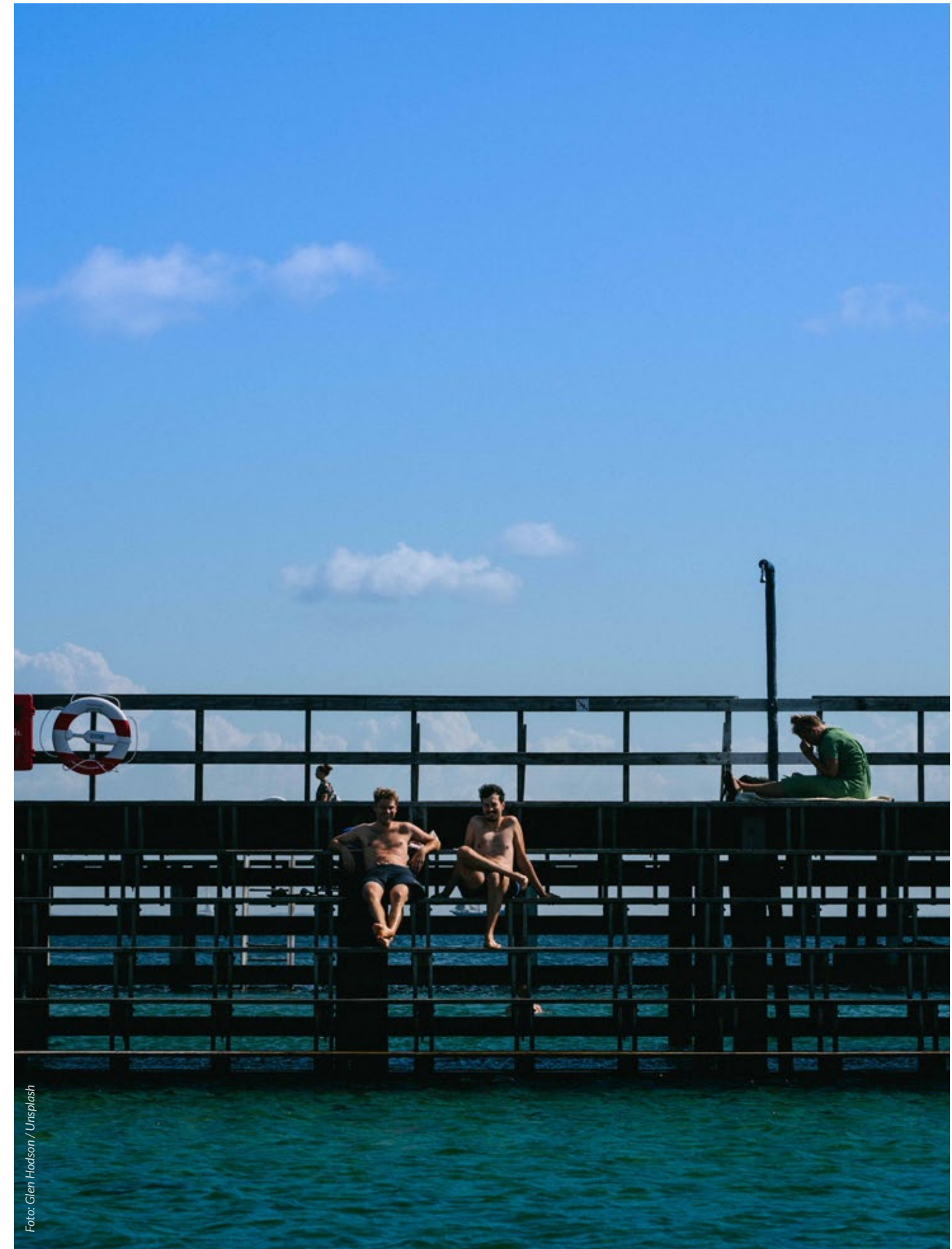

Foto: Glen Hodson / Unsplash

En hovedstad i udvikling

- særlige initiativer for hovedstadsområdet

Fra midten af 70'erne til midten af 90'erne stagne rede befolkningsudviklingen i hovedstadsområdet. Siden da er udviklingen vendt. Fra midten af 90'erne og frem til 2021 er befolkningen i hovedstadsområdet vokset markant, og frem mod 2030 forventes den udvikling at fortsætte.

Denne positive udvikling vil regeringen bygge videre på. Hovedstadsområdet skal byde på bedre muligheder for et aktivt liv, det skal være endnu grønnere, og der skal fortsat være gode rammer for og plads til erhverv og produktionsarbejdspladser.

Antallet af fodboldbaner og idræts- og svømmehaller har ikke fulgt med befolkningsudviklingen i København og på Frederiksberg. Regeringen vil bidrage til bedre muligheder for et aktivt idræts- og friluftsliv i

et område, hvor befolkningstætheden er høj, da det er vigtigt for at kunne leve et godt og aktivt liv.

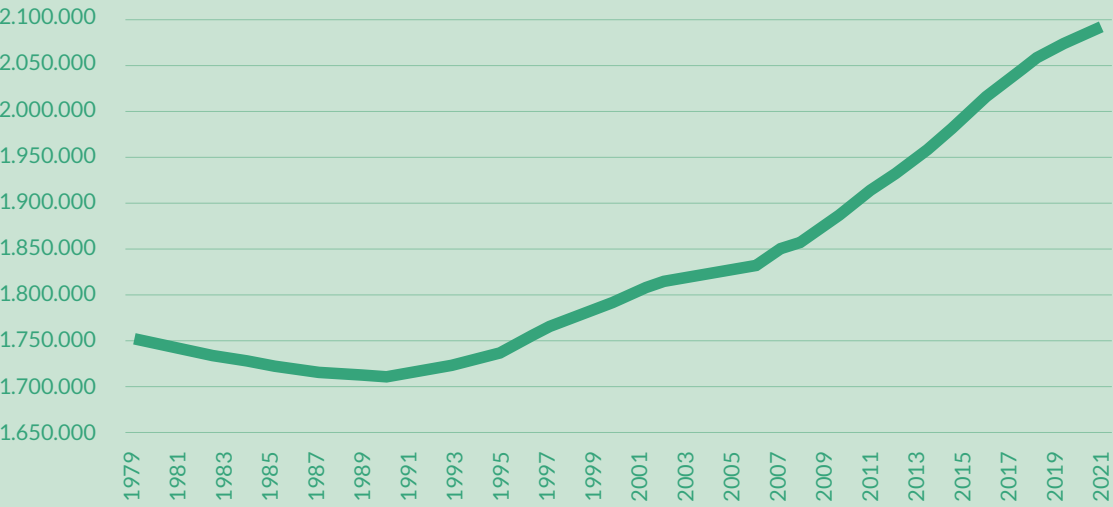
Luften skal være ren i hovedstadsområdet. Det kræver bl.a., at luftforureningen fra de krydstogtskibe, der anløber Københavns Havn, mindskes. Der skal rejses ny skov, der kan styrke biodiversiteten og skabe nye grønne åndehuller. Og så ønsker regeringen at sende et klart signal om Lynetteholm som en ny bydel, hvor natur og bæredygtighed er i højsædet.

Endelig skal der i hovedstadsområdet være plads til udvikling af både boligområder og forskellige typer erhvervsvirksomheder. Bl.a. skal der være plads til, at produktionsvirksomheder og produktionsarbejdspladser kan udvikle sig.

Befolkningsudvikling i Hovedstadsområdet 1979-2021

Hovedstadsområdet er defineret som de kommuner, der er omfattet af Fingerplanen, dvs. de 28 kommuner i Region Hovedstaden, bortset fra Bornholms Regionskommune, samt Greve, Køge, Lejre, Roskilde, Solrød og Stevn Kommuner i Region Sjælland.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

Foto: Steinar Engeland / Unsplash

Regeringens initiativer

En hovedstad i udvikling – særlige initiativer for hovedstadsområdet

1. Markant flere idrætsfaciliteter i København og på Frederiksberg
2. Modernisering af Køge Bugt Strandpark
3. Nye baser for det almene friluftsliv
4. Mindre luftforurening fra krydstogtskibe i Københavns Havn
5. Mere skov tæt på hovedstaden
6. Bæredygtig byudvikling på Lynetteholm
7. En samlet plan for byomdannelse og erhvervsudvikling i hovedstadsområdet
8. Projekt Holmene – nye muligheder for produktionsarbejdspladser
9. Udvikling af Københavns Lufthavn i Kastrup
10. Mere plads til erhverv i Tårnby og Dragør

1. Markant flere idrætsfaciliteter i København og på Frederiksberg

Der er relativt få idrætsfaciliteter i Københavns og Frederiksberg Kommuner sammenlignet med resten af landet. Det gælder både idrætshaller, fodboldanlæg og svømmehaller.

Det såkaldte Facilitetsindeks, der giver et overordnet billede af borgernes adgang til gængse idrætsfaciliteter, viser, at Københavns og Frederiksberg Kommuner er de to kommuner med dårligst adgang til idrætsfaciliteter, og der er et stort spring til de efterfølgende kommuner.

Det er vigtigt, at alle børn, unge og voksne har stærke fællesskaber og gode oplevelser uden for deres skole- eller arbejdsliv. Derfor skal de nødvendige fysiske rammer for at leve et aktivt børne- og ungeliv også være tilstede i storbyen.

De få idrætsfaciliteter skaber lange ventelister og gør det svært for børn, unge og voksne at dyrke idræt. Problemet forventes at blive større i takt

med, at indbyggertallet i de to kommuner stiger, ligesom børnefamilier i højere grad bliver boende end tidligere.

Det skal i fremtiden være nemmere for både børn, unge og voksne i København og på Frederiksberg at dyrke deres idræt. Fx skal det være lettere at finde en bane til at spille fodbold eller en hal til at spille badminton eller håndbold med klubkammerater og venner.

Regeringen foreslår:

- » Der afsættes en ramme til et markant løft af idrætsfaciliteterne i Københavns og Frederiksberg Kommuner, som får mulighed for at øge deres investeringer i idrætsfaciliteter med samlet 1 mia. kr. i perioden 2022-2030.

Med det foreslåede initiativ vil Københavns Kommune omtrent kunne fordoble kommunens skønnede anlægsinvesteringer i idrætsanlæg frem mod 2030, og Frederiksberg Kommune vil få mulighed for investeringer i samme omfang målt i forhold til kommunens indbyggertal.

Indbyggere pr. idrætsanlæg

Anm.:
Tal fra 2019. Tallene dækker facilitetstyperne atletikanlæg, badmintonhaller, fitnesscentre, fodboldanlæg, golfanlæg, store idrætshaller (>800 m2), små idrætshaller (300-799 m2), idrætslokaler/sale (<300 m2), kabelbaner, orienteringsbaner, rideanlæg, alpine skianlæg, is- og skøjteanlæg, skydeanlæg, svømmeanlæg, tennisanlæg, udendørs, tennishaller.

Kilde:
Facilitetsdatabasen, Danmarks Statistik og egne beregninger.

2. Modernisering af Køge Bugt Strandpark

Med op til 100.000 besøgende på varme sommerdage har Køge Bugt Strandpark stor rekreativ værdi for især Københavns vestegn. I dag, fire årtier efter indvielsen i 1980, er der imidlertid behov for at skabe en mere tidssvarende strandpark.

Det skal være en strandpark med flere attraktive tilbud til de mange mennesker, der bruger strandparken året rundt til gå- og badeture, aktiviteter på havet, vinterbadning m.v. Og det skal være en strandpark, som også i fremtiden kan bidrage til at sikre Vestegnen mod havvandsstigninger.

Regeringen foreslår:

- » Der udarbejdes en anlægslov, som muliggør en modernisering af Køge Bugt Strandpark med inspiration fra bl.a. Amager Strandpark og under hensyntagen til kystlandskabet og områdets natur.

3. Nye grønne baser for det almene friluftsliv

I hovedstadsområdet er store områder udpeget til grønne kiler, dvs. grønne områder til natur, friluftsliv m.v. De grønne kiler, der oprindeligt blev fastlagt i den såkaldte Fingerplan fra 1947, er et stort aktiv for hovedstadsområdet. Dem skal der værnes om. Derfor må der som hovedregel ikke opføres nye bygninger i de grønne kiler. Kilerne huser imidlertid en del ældre bygninger, der kan være egnet som baser for friluftsskoler og aktiviteter som fx en naturskole eller en skovbørnehave.

I nogle tilfælde egner de ældre bygninger sig dog ikke til sådanne formål, fx på grund af vedligeholdelsesstand og energiforbrug. Som reglerne er i dag,

må de ældre bygninger i de grønne kiler ikke rives ned og erstattes af nye på samme sted.

Regeringen foreslår:

- » Det skal være muligt at erstatte eksisterende bygninger i Fingerplanens grønne kiler med nye, tidssvarende bygninger til almene, rekreative formål, der understøtter intentionen om grønne kiler med adgang for alle.

4. Mindre luftforurening fra krydstogtskibe i Københavns Havn

Covid-19 har sat en midlertidig stopper for den hastigt stigende krydstogtturisme. Omkring 70 pct. af de krydstogtskibe, der kommer til Danmark, anløber Københavns Havn. Med knap én million årlige passagerer bidrager de til vækst og jobskabelse i hele hovedstadsområdet.

Et krydstogtskib ved kaj anslås at udlede samme mængde partikler som 5.500 personbiler og NOx som 3.900 personbiler, hvis energiforsyningen stammer fra skibets forbrændingsmotorer. Og det sker i København nær tæt befolkede boligområder omkring Langelinie kajen og ved Københavns Nordhavn. Der er derfor behov for at understøtte muligheder for en grøn energiforsyning med landstrøm og at mindske luftforureningen fra de store krydstogtskibe.

Regeringen foreslår:

- » Københavns Kommune får mulighed for at medfinansiere etablering af landstrømanlæg i Københavns Havn.
- » En fortsat afgiftsfritagelse på el til erhvervsskibe, som ligger ved kaj.

I dag producerer de fleste krydstogtskibe deres strøm ved hjælp af skibenes hjælpemotorer, der anvender marine dieselolie. Hvis der etableres et landstrømanlæg, får skibene i stedet mulighed for at få deres strøm fra det landbaserede elnet. På den måde kan drivhusgasudledningerne og luftforureningen reduceres.

For at understøtte dette vil regeringen foreslå en lovændring, så der gives hjemmel til, at Københavns

Kommune kan medfinansiere landstrømanlæg i Københavns Havn. Øvrige kommunalt ejede havne har hjemmel til at kunne etablere landstrømanlæg med kommunal støtte i medfør af havneloven.

Derudover vil regeringen forlænge den midlertidige ordning med lav elafgift for elektricitet, der leveres til erhvervsskibe, for yderligere at understøtte, at krydstogtskibene vil benytte sig af ordningen.

Landstrøm til krydstogtskibe

Køge Bugt Strandpark

Strandparken i den nordlige del af Køge Bugt er et 7 km. langt strandområde med masser af hvidt sand og rent badevand – kun 15 km. fra Københavns centrum. Strandparken er et kunstigt skabt natur- og friluftsområde, der samtidig fungerer som beskyttelse mod oversvømmelse fra havet af de lavtliggende byområder tæt på kysten. Strandparken huser desuden fire lystbådehavne og kunstmuseet ARKEN.

Historien om strandparken er blevet kaldt Tornerose-søvn, da realiseringen af projektet først skete lang tid efter, de første tanker blev tænkt. De første tanker stammer fra Byplanlaboratoriets betænkning fra 1936,

Københavnsegnens grønne områder og genfindes 11 år efter i den verdensberømte førsteudgave af Fingerplanen fra 1947. Realiseringen af strandparken sættes dog først i gang i 1977, hvor man påbegynder indpumpning af ca. 1,3 mio. kubikmeter sand til stranden. 3 år efter – i 1980 – blev strandparken indviet.

Strandparkkommunerne – Greve, Ishøj, Brøndby, Vallensbæk og Hvidovre Kommuner – har i en længere periode arbejdet på en visionsplan for en modernisering af strandparken, så den også i fremtiden kan være til glæde for dens mange daglige brugere.

Idéoplæg for modernisering af Køge Bugt Strandpark

Illustration: Nørøn

Illustration: Nørøn

5. Mere skov tæt på hovedstaden

Skovene er et fælles gode. De sikrer en mangfoldig natur og et rigt dyreliv i en tid, hvor biodiversiteten er under pres. De danner et værdifuldt rum, som bruges af mange mennesker og fællesskaber – fx til gåture, et aktivt friluftliv og skovbørnehaver. Og så bidrager de mange steder til beskyttelse af grundvandet.

Skove hører ikke kun til på landet. Hovedstadsområdet rummer i dag mange skove. I et tæt befolket hovedstadsområde i hastig vækst ser regeringen et behov for at fastholde og udbygge disse bynære skove – til glæde for naturen og tæt på de mange mennesker, som bruger skovene som grønne åndehuller. Skovene er de naturområder, som danskerne besøger mest.

Samtidig kan adgangen til naturen gøres nemmere ved i højere grad at binde byens naturområder sammen med skove og grønne kiler i og omkring hovedstaden.

Regeringen foreslår:

- » Statslig skovrejsning i hovedstadsområdet, som skal supplere den eksisterende skovrejsning, der sker i samarbejde med kommuner og forsyningselskaber. Det foreslås at afsætte 50 mio. kr.
- » Bynære områder, der er udpeget som særlige naturbeskyttelsesområder i kommuneplanerne, nyetableret skov i skovrejsningsområder i kommuneplanerne samt eksisterende bynære skove udpeges til grønne kiler i hovedstadsområdets planlægning og bliver dermed en integreret del af hovedstadsområdets grønne strukturer.

6. Bæredygtig byudvikling på Lynetteholm

Lynetteholm er navnet på den nye halvø, der i de kommende år bliver anlagt i Københavns Havn i området mellem Refshaleøen i det nordlige Amager og Nordhavn.

Der er tre faser i udviklingen af Lynetteholm:

- Anlæg af halvøen
- anlæg af infrastruktur og
- byudvikling.

Regeringen har fremsat lovforslag om anlæg af halvøen og spillet ud med Danmark fremad med forslag til vej og metro, som skal muliggøre byudvikling på Lynetteholm. Lynetteholm er dermed godt på vej, og den nye bydel åbner et utal af muligheder for København. Forskellige måder at indrette bydele på betyder noget for det liv, der udfoldes. Derfor skal sporene til byudviklingen af den nye bydel lægges nu.

For regeringen er det afgørende, at Lynetteholm bliver en bydel, hvor bæredygtighed spiller en meget fremtrædende rolle. Både den grønne og sociale bæredygtighed. Der skal både være betalelige boliger og grønne, rekreative områder. Regeringen vil sammen med Københavns Kommune sikre, at planerne for Lynetteholm udvikles sammen med borgere, organisationer og faglige aktører. Lynetteholm har potentiale til at yde et langsigtet og væsentligt bidrag til hovedstadsområdets udvikling.

Regeringen foreslår:

- » Det sikres, at Lynetteholm planlægges som en bæredygtig bydel med gode, betalelige boliger og grønne områder. Der skal ske en bred inddragelse af borgerne i processen.

Lynetteholm

Lynetteholm bliver en ny bydel midt i Københavns Havn med plads til ca. 35.000 beboere og et tilsvarende antal arbejdspladser

Lynetteholm kan bidrage til at løse flere store udfordringer, som København står over for.

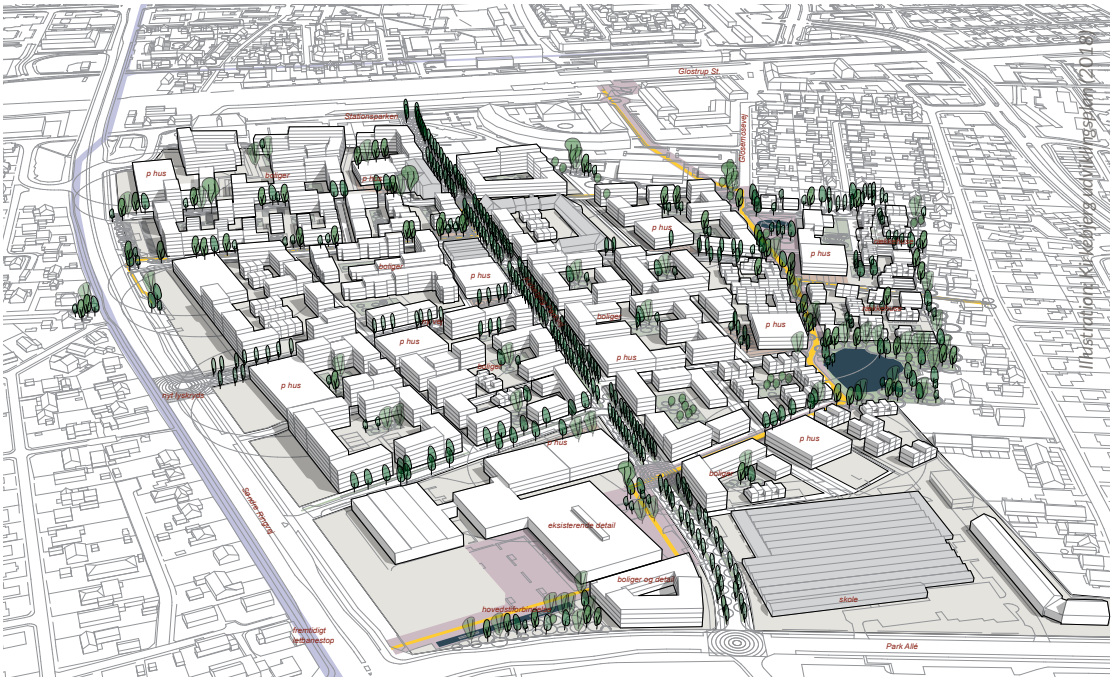
- Lynetteholm vil bidrage med plads til flere boliger, som kan huse det voksende antal borgere i København og være med til at modvirke boligprisstigninger.
- Lynetteholm vil med etableringen af infrastrukturen være med til at lede trafikken uden om byen og derved mindske trængsel.
- Lynetteholm vil kunne klimasikre København mod stormflod fra nord.
- Lynetteholm vil blive etableret med overskudsjord fra bygge- og anlægsprojekter og dermed dække Københavns behov for deponi af jord i mange år fremover.

Regeringen har i foråret 2021 fremsat lovforslag om anlæg af Lynetteholm. Byudviklingen på Lynetteholm forventes at kunne ske fra omkring 2035. Hele området forventes at være færdigudbygget i 2070.

Omdannelse af Kirkebjerg i Brøndby

Kirkebjerg er et eksempel på et gammelt industri-område, der over de næste 10-15 år vil blive transformeret til en ny levende bydel i Brøndby. Området ligger på grænsen til Glostrup knap 20 minutters kørsel fra København. Området kommer til at huse op mod 2.000 nye boliger og grønne arealer. Der er i omdannelsen lagt stor vægt på at fastholde elementer af områdets stærke erhvervshistorie, så flere gamle fabriksbygninger bevares og omdannes. Det medvirker til at skabe en varieret bydel. De første boliger er indflytningsklare i 2021.

7. Samlet plan for byomdannelse og erhvervsudvikling

Det voksende befolkningstal og det høje prisniveau på boliger i de centrale dele af hovedstadsområdet har i senere år øget interessen for investeringer i omdannelse af ældre erhvervsområder til boligområder eller områder med en blanding af boliger og erhverv. Det er bl.a. tilfældet flere steder i Ring 3-kommunerne og i hovedstadsområdets købstæder.

Her kan omdannelse ofte give god mening. Dels fordi disse erhvervsområder ofte ligger tæt på

eksisterende byområders infrastruktur, daginstitutioner, skoler, bycentre med indkøbsmuligheder m.v., dvs. der, hvor mange gerne vil bo. Dels fordi erhvervsområderne tit er utidssvarende og ikke opfylder behovene hos nutidens virksomheder.

Det er imidlertid en hæmsko, at omdannelser fra erhvervs- til boligområder ofte er komplekse for kommunerne og risikofyldte for både eksisterende virksomheder og nye investorer. Herudover er det afgørende, at der samtidig med afviklingen af gamle erhvervsområder skabes plads i nye erhvervsområder, som matcher lokalisingskravene hos nutidens

og fremtidens virksomheder. Det kan fx være krav om nem adgang til lufthavnen, muligheder for at støje, opkobling til motorvejsnettet eller bestemte typer energiforsyning, nærhed til forskningsinstitutioner eller muligheder for klyngedannelse med andre virksomheder.

Regeringen foreslår:

- » En statslig udpegning af erhvervsarealer i hovedstadsområdet forbeholdt bestemte virksomhedstyper, herunder navnlig produktionsvirksomheder.
- » En statslig udpegning af byomdannelsesområder i hovedstadsområdet, hvor staten ønsker at fremme omdannelse fra erhverv til boliger eller en blanding af boliger og erhverv.

Til forberedelse af disse initiativer igangsættes et analyse- og udviklingsarbejde i tæt dialog med centrale interessenter, herunder hovedstadsområdets kommuner og erhvervsorganisationer. Arbejdet afsluttes i 2022.

Holmene

8. Projekt Holmene – nye muligheder for produktionsarbejdspladser

Avedøre Holme er et af Danmarks største erhvervsområder til produktionserhverv med i dag ca. 12.000 arbejdspladser. Hvidovre Kommune har udarbejdet et projektforslag med en etapeopdelt udvidelse af Avedøre Holme med op til ni nye holme, der fuldt udbygget vil omfatte ca. 260 ha erhvervsarealer og 70 ha naturarealer.

Det er visionen, at Holmene frem mod 2040 skal udbygges til at huse produktionserhverv, test-faciliteter til produktionserhverv og forsyningsvirksomheder. Herudover skal der skabes plads til grønne, rekreative områder i forlængelse af Køge Bugt Strandpark.

Regeringen foreslår:

- » Regeringen vil aktivt understøtte en etapeopdelt realisering af Projekt Holmene for at åbne nye muligheder for lokalisering af produktionsvirksomheder og give plads til boligudvikling i andre dele af hovedstaden. Regeringen vil gå i dialog med Hvidovre Kommune med henblik på at træffe beslutning om en projekteringslov for Projekt Holmene i første halvår 2022.

9. **Udvikling af Københavns Lufthavn i Kastrup**

Københavns Lufthavn i Kastrup (CPH) er af afgørende betydning for Danmarks forbindelser til omverdenen og for dansk økonomi. Lufthavnens position som internationalt knudepunkt er udfordret af andre nordeuropæiske lufthavne, og arealet i lufthavnens nordområde, hvor terminalkompleks og standpladser er placeret, er allerede i dag intensivt udnyttet. Derfor ønsker regeringen at muliggøre en udbygning af terminalerne og fremtidssikring af lufthavnen.

Udbygningen af terminalerne skal sikre, at lufthavnen også fremover kan tilbyde en kapacitet og et serviceniveau, der matcher de internationale konkurrenter, og gør det nemt for både forretningsrejsende og private at rejse til og

fra Danmark. Herudover skal udbygningen sikre de mange arbejdspladser i lufthavnen og i luftfartsrelaterede erhverv. Endelig vil det som led i arbejdet med udbygningen blive undersøgt, om der kan ske en ændring af støjzoner eller støjrestriktionsområder omkring lufthavnen, der kan åbne nye muligheder for byudvikling i nabokommunerne Tårnby og Dragør.

Regeringen foreslår:

- » En ændring af udbygningsloven, der giver Københavns Lufthavn A/S mulighed for at indlede en udvikling af lufthavnen i Kastrup.

Udvikling af Københavns Lufthavn

30,3 mio. passagerer brugte Københavns Lufthavn til enten udrejse, ankomst eller transfer i 2019.

I 2019 anvendte omkring 30,3 mio. passagerer Københavns Lufthavn til enten udrejse, ankomst eller transfer. Det er Københavns Lufthavn A/S' forventning, at man vil opleve en gennemsnitlig passagervækst på 2-2,5 pct. pr. år. Det vil medføre, at lufthavnen i 2045 får omkring 55 mio. passagerer årligt.

Københavns Lufthavn A/S ønsker derfor at udbygge lufthavnens terminalområde ved at forlænge Finger A og Finger E (markeret med rød), mens tværbanen afkortes, forskydes mod sydøst og lukkes for landinger i nordvestlig retning ind over byen (markeret med gul).

Kilde: Københavns Lufthavn A/S, Masterplan

10. **Mere plads til erhverv i Tårnby og Dragør**

Med en placering tæt på Kastrup Lufthavn er byudviklingsmulighederne for store arealer i Dragør og Tårnby Kommuner begrænset af den støj, der kommer fra lufthavnen. Samtidig er kommunerne hårdt ramt af krisen i lufthavnen som følge af COVID-19, og de har behov for at kunne tiltrække nye virksomheder og skabe nye jobmuligheder og vækst. Det vil regeringen gerne hjælpe til med.

Regeringen foreslår:

- » Tårnby og Dragør Kommuner får mulighed for at planlægge for ikke-støjfølsomt erhverv – fx produktionsvirksomheder eller lager og logistik – på to større arealer i kommunerne, hvor der i dag ikke er mulighed for byudvikling.

Plads til erhvervsudvikling i Tårnby og Dragør

Erhverv på ca. 33 ha i Tårnby Kommune nordvest for lufthavnen (Kirstinehøj III)

Erhverv på ca. 17 ha i Dragør Kommune syd for lufthavnen (ved A.P. Møllers Allé)

Baggrundskort fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Initiativer
i hovedstads-
området

Udspillet indeholder i alt 19 initiativer. Heraf går 9 initiativer på tværs af landet, mens 10 initiativer er møntet specifikt på hovedstadsområdet.

Af kortet fremgår de initiativer, der kan henføres til et specifikt geografisk område i hovedstadsområdet.

Finansiering

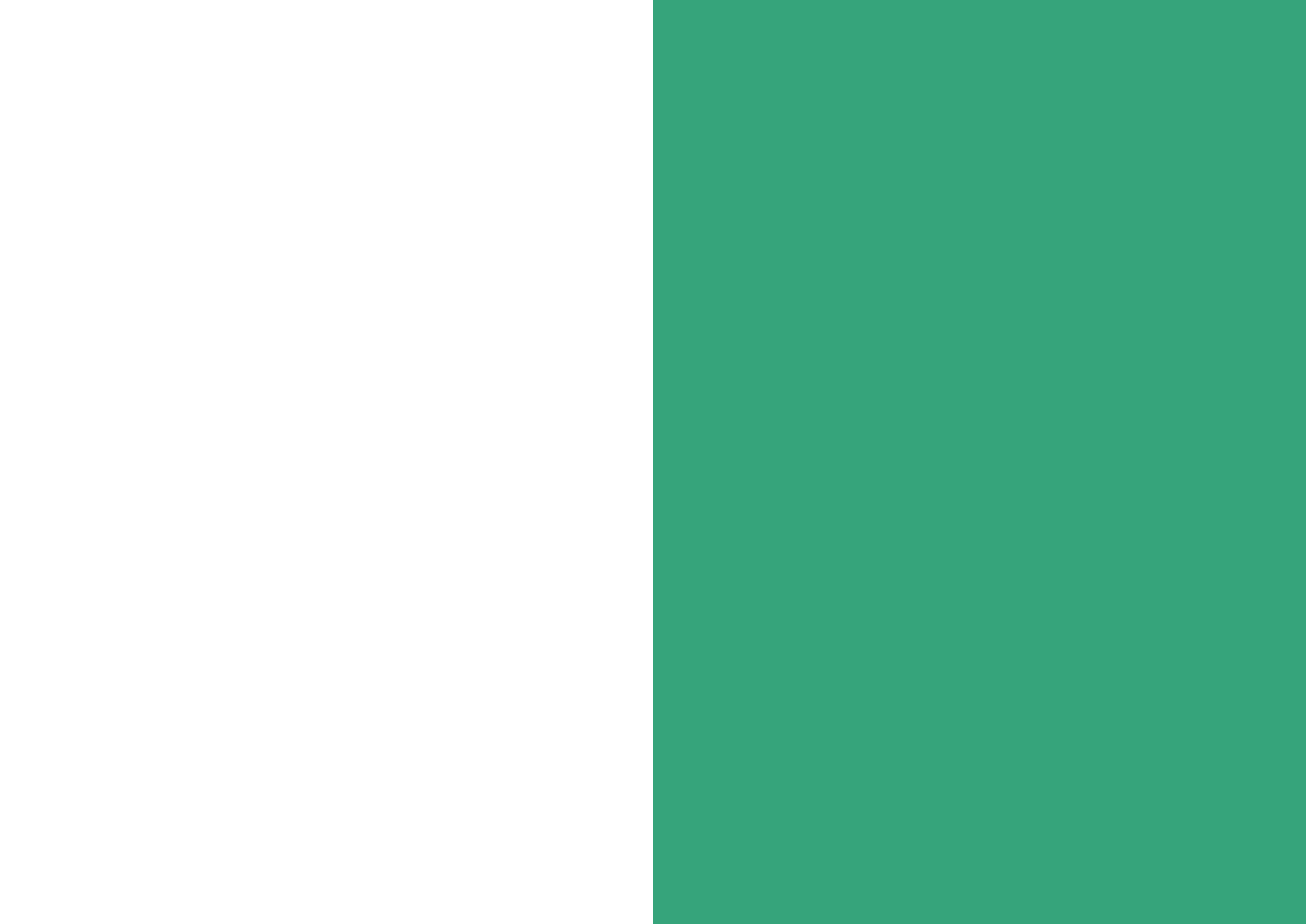
Udspillet finansieres med midler fra rammen til offentlige investeringer samt en reserve til land/by-initiativer, der vil fremgå af regeringens finanslovsforslag for 2022.

Initiativer,
der kræver
finansiering

Initiativ (mio. kr., 2021-priser)	2022	2023	2024	2025
Miljøzoner – Mulighed for skærpede miljøzoner	17,5	23,0	18,3	7,9
Miljøzoner – Tilskudsordning til partikelfiltre	11,0	14,0	-	-
Mulighed for nulemissionszoner (skønnet provenutab)	-	-	23,0	23,0
Mulighed for forbud mod brændeovne	1,0	0,5	0,5	-
Nationalt partnerskab for ren luft	4,0	4,0	3,0	3,0
Sprøjteforbud på offentlige arealer	-	16,0	16,0	16,0
Mere bynær skov	5,0	15,0	15,0	15,0
Markant flere idrætsfaciliteter i København og på Frederiksberg ¹ (i alt 1 mia. kr. i 2022-2030)	23,0	47,0	59,0	116,0
I alt	61,5	119,5	134,8	180,9

¹ Der afsættes en ramme til et løft af idrætsfaciliteterne i de to kommuner, som dermed får mulighed for at øge deres investeringer i idrætsfaciliteter med samlet 1 mia. kr. i perioden 2022-2030

Indenrigs- og Boligministeriet

Holmens Kanal 22, 1060 København K

Tlf. : +45 72 28 24 00

E-mail: im@im.dk

Tættere på

Flere uddannelser og stærke
lokalsamfund

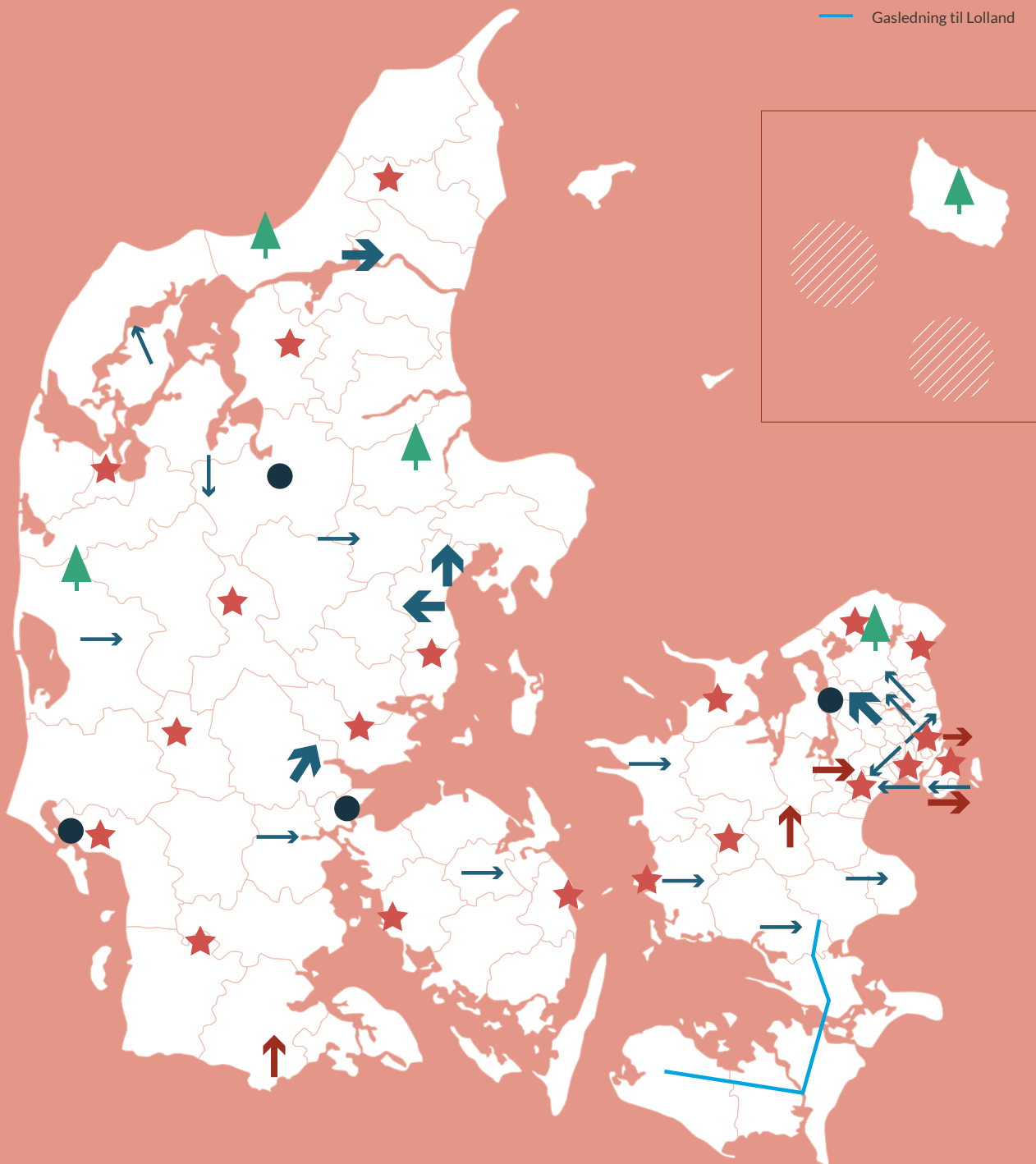
Indhold

En ny kurs er sat	5
Tættere på – Flere uddannelser og stærke lokalsamfund	6
Flere uddannelser i hele landet	10
Stærke lokalsamfund	20
Et samlet Danmarkskort	30
Finansiering	34

Allerede planlagte initiativer der skal styrke de lokale samfund

- Naturnationalparker
- Nærpolitienheder
- Nye skattecentre
- Vejprojekter over 2 mia.
- Vejprojekter mellem 0,5-2 mia
- Baneprojekter over 0,5 mia.
- Energiøer
- Gasledning til Lolland

Yderligere planlægger regeringen:

- 4 Skattecentre
- Op mod 10 naturnationalparker

En ny kurs er sat

Regeringen har allerede taget nogle solide skridt på vejen:

I foråret 2020 indgik regeringen en bred aftale om et nyt udligningssystem. Et mere solidarisk system, hvor de bredeste skuldre bærer mere, og hvor ca. 1,4 mia. kr. blev flyttet til landets 30 yderkommuner.

I december 2020 indgik regeringen en bred aftale med fokus på tryghed og nærhed. Denne gang om et styrket politi, der skal rykke ud, når danskerne har brug for det – i alle dele af landet. Aftalen betyder blandt andet, at politiets tilstedeværelse i hele Danmark styrkes gennem 20 nye nærpolitienheder, flere beredskabspatruljer, 110 ekstra lokalbetjente og mere frihed til lokale løsninger.

Også på skatteområdet har regeringen taget en række væsentlige skridt. Her vil vi i perioden frem mod 2024 oprette otte nye skattecentre og ansætte 1.000 ekstra skattemedarbejdere. I alt oprettes fire nye skattecentre i Jylland, to nye skattecentre på Fyn og to nye skattecentre på Sjælland. I 2020 åbnede de to første skattecentre i Fredericia og Frederikssund, og i 2021 åbner de to næste i Viborg og Esbjerg.

Når det gælder uddannelse, er det en mærkesag for regeringen, at man som ungt menneske skal kunne uddanne sig i hele landet. Derfor er der siden regeringens tiltrædelse godkendt en række nye ordinære videregående uddannelser uden for de fire største byer og afsat 50 mio. kr. i 2020 til professionshøjskolernes velfærdsuddannelser uden for de store byer.

Også på transportområdet er regeringen i fuld gang med at skabe et sammenhængende Danmark. Vi fremlagde i april 2021 et infrastrukturudspil med investeringer på godt 160 mia. kr. frem mod 2035. Udspillet vil give danskerne gode muligheder for at komme til og fra arbejde eller fritidsaktiviteter, uanset om man bor i byen eller på landet, og uanset om man tager bilen, cyklen eller den kollektive transport.

Vigtige og væsentlige skridt er altså allerede taget. Men som regering vil vi videre ad samme spor.

I dette udspil har vi fokus på uddannelser i hele landet, stærke lokalsamfund og et samlet Danmarks-kort. Regeringen vil senere på året præsentere yderligere udspil, herunder på sundhedsområdet, ungdomsuddannelser og billige boliger, der skal bidrage til at skabe mere balance mellem land og by.

Tidligere initiativer på uddannelsesområdet

Nye uddannelser uden for de store byer

Siden regeringen tiltrådte er der godkendt en række nye ordinære videregående uddannelser uden for de fire største byer, samt en uddannelsesstation af sygeplejerskeuddannelsen i Herning.

Midler til velfærdsuddannelser uden for de store byer

Regeringen har sammen med sine støttepartier afsat 50 mio. kr. i 2020 til at styrke professionshøjskolernes velfærdsuddannelser uden for de store byer.

Flere midler til STEM-uddannelser i hele landet

Regeringen og aftalepartierne bag bevillingsreformen for de videregående uddannelser har fordelt 102 mio. kr. til at øge optaget på uddannelser inden for teknik, it og naturvidenskab (STEM-uddannelser) i perioden 2019-2022. Midlerne fordeles efter en model, så der etableres mange studiepladser uden for de store byer. Formålet er at uddanne flere inden for STEM-området i hele landet til gavn for det lokale og regionale erhvervsliv.

Aftale om flere uddannelsespladser i lyset af COVID-19

Regeringen har indgået en politisk aftale med Folketingets partier om finansiering til oprettelsen af 5.000 flere uddannelsespladser på de videregående uddannelser i 2020 og 2021. Der er lagt vægt på, at mindst halvdelen af uddannelsespladserne placeres uden for Hovedstaden. De ekstra uddannelsespladser skal give plads til de mange ekstra unge, som i forlængelse af COVID-19 forventeligt søger optagelse på en videregående uddannelse.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet

Tættere på – Flere uddannelser og stærke lokalsamfund

Danmark skal hænge bedre sammen. Vi skal have grønne byer og en hovedstad i udvikling, velfungerende provinsbyer, små bysamfund og levende landdistrikter.

Den stigende centralisering har bidraget til at afvikle frem for at udvikle nogle af de egne af landet, der ligger uden for de store byer

Mange mennesker har oplevet, at der over årene er blevet længere til sygehuset eller politistationen. Vi kan ikke rulle hele udviklingen tilbage. Men regeringen ønsker at sætte en ny retning, der samler Danmark og bringer nærheden tilbage. Centralisering er ikke en naturlov. Og vi kan ændre det, hvis vi vil.

For vi må ikke glemme, at næsten hver anden dansker bor uden for de større byer. Derfor er det afgørende, at vi indretter den offentlige service med størst mulig nærhed i hele landet. Så det reelt er muligt at bo, arbejde og leve i alle egne af Danmark.

Det begynder med uddannelserne

Mange børn, der vokser op i provinsen, oplever, at der kommer en dag, hvor de må flytte langt væk fra familien for at uddanne sig. Et skift, der for mange af de unge betyder, at de senere vælger at blive boende i de store byer, efter de er færdiguddannet. Andre kommer ikke i uddannelse, fordi de har svært ved at flytte langt. Det er med til at skævvride Danmark. For det skaber udfordringer med at rekruttere kvalificeret arbejdskraft i både den offentlige og private sektor i dele af landet.

De seneste årtier er udviklingen gået den forkerte vej. Mange uddannelsespladser er blevet koncentreret i de store byer, mens lokale og regionale udbud er lukket eller under pres for at gøre det. Kigger man frem i det kommende årti betyder fallende ungdomsårgange oven i købet, at rekrutteringsgrundlaget uden for de store byer bliver endnu mindre. Det vil gøre det endnu sværere for uddannelserne uden for de største byer at overleve, hvis ikke der handles politisk.

Det kalder på løsninger, der skaber blivende forandringer, der grundlæggende ændrer på uddannelseslandkortet og skubber samfundsudviklingen i en anden og bedre retning. Der skal uddannes flere unge rundt om i hele Danmark. Der kræver blandt andet, at der sættes en begrænsning for, hvor mange unge der kan studere i de fire største byer.

Nærheden og livet tilbage i lokalsamfundene

Tomme butiksvinduer og bygninger præger nogle af de mindre bysamfund rundt om i landet i dag. Offentlige og private velfærds- og servicefunktioner er flyttet til de større byer, ligesom mange danskere oplever, at der er blevet længere til indkøbsmuligheder. Der er også mange danskere uden for de større byer, der oplever, at de får afslag på et lån til boligen eller til at starte og drive virksomhed.

Det er en udvikling, vi skal vende.

Regeringen ønsker, at der skal pustes nyt liv i bymidterne. De skal være et samlingssted for borgerne, hvor de både kan handle og benytte lokale velfærds-tilbud. Det kræver en ny strategisk planlægning og indsats fra kommunernes side, hvor både butikker, velfærdstilbud og andre bylivsskabende funktioner placeres midt i byen fremfor i udkanten.

Samtidig skal der med statsgaranti på den yderste del af realkreditlån skabes bedre muligheder for at finansiere boliger i landdistrikter.

Et Danmark i balance

Regeringens kurs er klar. Vi skal væk fra de seneste års centraliseringer med en ny retning mod et mere sammenhængende Danmark. For at følge den nye udvikling lægger regeringen op til at etablere et land- og by-barometer, der med udvalgte nøgletal skal monitorere udviklingen.

Der er behov for at lære af tidligere fejl. Derfor iværksættes en evaluering af kommunalreformen for yderligere at få belyst omfanget af kommunalreformens konsekvenser.

Regeringen præsenterer med dette udspil 19 initiativer, der skal sikre bedre sammenhæng fra kyst til kyst. For Danmark er for lille til store forskelle.

Regeringens initiativer

Flere uddannelser i hele landet

1. 25 nye uddannelsesudbud i hele Danmark
2. Attraktive universitetsuddannelser i hele Danmark
3. 60 pct. af pladserne på de fire store velfærdsuddannelser skal ligge uden for de største byer
4. Et nyt Nationalt Partnerskab for Velfærdsuddannelser
5. Bedre vilkår for at drive uddannelse uden for de største byer
6. Nye og mere fleksible uddannelsesfilialer
7. Bedre rekrutteringsgrundlag – begrænsning over optaget i de største byer
8. Udflytning af kunstneriske uddannelser
9. Uddannelser og arbejdspladser under Forsvarsministeriet

Stærke lokalsamfund

1. Bedre adgang til lån i landdistrikterne
2. Krav om strategisk planlægning for bymidter
3. Stop for nye aflastningsområder
4. Fornyelse af bymidter og lokale velfærdsfunktioner
5. Forsøgsordning med fribyer
6. Bedre mulighed for borgerdrevne dagligvarebutikker
7. Udviklingsaftaler
8. Styrkelse af lokal og regional journalistik

Et samlet Danmarkskort

1. Evaluering af kommunalreformen
2. Et land- og by-barometer

Flere uddannelser i hele landet

Regeringen ønsker et Danmark, hvor unge menneskers muligheder i livet ikke bliver afgjort af, om man bor i en af de største byer eller i resten af landet. Der skal være gode muligheder for uddannelse i hele Danmark.

Der skal skabes bedre varige vilkår for at drive uddannelser de steder i landet, hvor det er svært at rekruttere eller at få de unge med på uddannelsesvognen. Det kræver både etablering af nye uddannelsesudbud og udflytning af uddannelsespladser på tværs af alle slags videregående uddannelser.

Derfor vil regeringen i samarbejde med de videregående uddannelsesinstitutioner, kommuner og regioner sætte en ambitiøs kurs mod et Danmark i bedre uddannelsesbalance. Ambitionen er, at flere danskere får en videregående uddannelse tættere på, at flere mindre uddannelser uden for de største byer overlever, og at nye udbud bliver mere bæredygtige – også på sigt.

Nye ambitioner bliver ikke til virkelighed af sig selv. På vejen dertil ligger en nødvendig politisk diskussion af de seneste mange års udviklingstendenser på uddannelsesområdet som markedstankegang og centralisering.

Regeringens holdning er, at det er tid til en stærkere og mere systematisk uddannelsesplanlægning, hvor vi som samfund i højere grad tager stilling til hvilke uddannelser, vi har brug for, de unge tager, og hvordan vi bedst understøtter vores målsætninger. Både når det handler om måden, vi driver vores uddannelsesinstitutioner på - og når det handler om, hvordan og hvor mange vi optager på de videregående uddannelser.

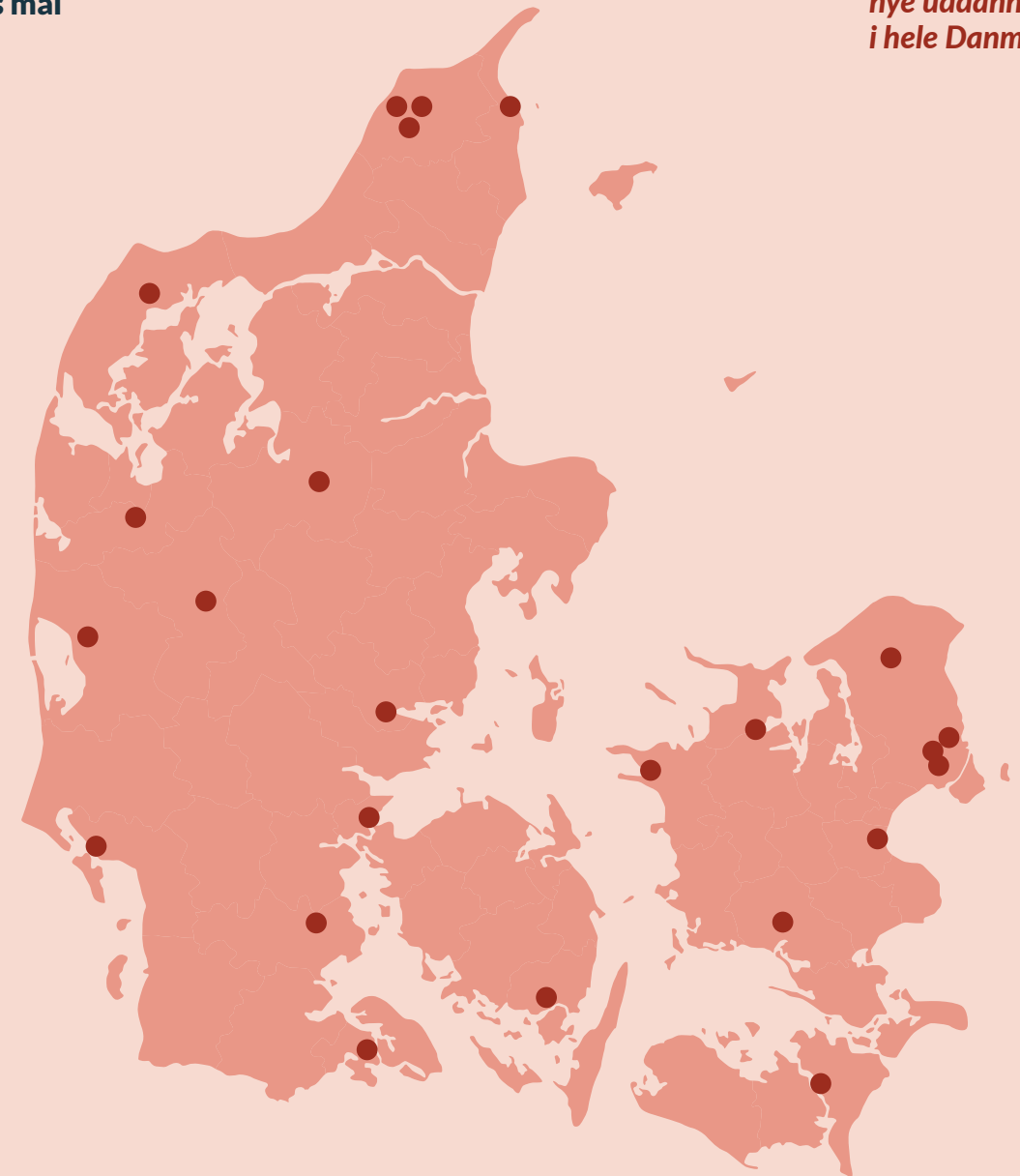
I dette udspil tager vi et markant - men nødvendigt - første skridt i den retning. På vej mod en mere aktiv uddannelsespolitik for Danmark.

Regeringens mål

25

nye uddannelsesudbud i hele Danmark

Op mod

7.500

studiepladser uden for de største byer

60%

af pladserne på velfærdsuddannelser uden for de store byer

1.000 nye pladser

1.300 pladser udflyttes

2 mia. kr.

afsættes over de næste fem år

Regeringens initiativer

Flere uddannelser i hele landet

1. 25 nye uddannelsesudbud i hele Danmark
2. Attraktive universitetsuddannelser i hele Danmark
3. 60 pct. af pladserne på de fire store velfærdsuddannelser skal ligge uden for de største byer
4. Et nyt Nationalt Partnerskab for Velfærdsuddannelser
5. Bedre vilkår for at drive uddannelse uden for de største byer
6. Nye og mere fleksible uddannelsesfilialer
7. Bedre rekrutteringsgrundlag – begrænsning over optaget i de største byer
8. Udflytning af kunstneriske uddannelser
9. Uddannelser og arbejdspladser under Forsvarsministeriet

ca.

60%

af de unge bliver boende,
der hvor de har læst, når
eksamensbeviset er i hus.

25 nye udbud af uddannelser i 2025 - i hele Danmark

- Universitetsuddannelser
- Kunstneriske uddannelser
- Øvrige uddannelser

Ca. **2.000**
uddannelsespladser på
de 25 nye udbud

1. 25 nye uddannelsesudbud i hele Danmark frem mod 2025

Gode uddannelsesmuligheder er ikke kun til gavn for den enkelte. Det gavner lokalsamfundene, der har brug for den udvikling, liv og adgang til kompetencer, der følger med lokale uddannelser.

Regeringen ønsker, at der skal være endnu flere attraktive uddannelser uden for de store byer. Uddannelser, som kan tiltrække unge, der ellers ville have valgt en uddannelse i en større by, eller helt nye grupper af studerende, som f.eks. voksne uden uddannelse.

Det er vigtigt, at de nye uddannelser etableres i samarbejde med lokale kræfter – f.eks. kommuner eller virksomheder – og at de er målrettet lokale behov og styrker, så uddannelserne bliver særligt attraktive for nye studerende.

Det er regeringens ambition, at der i de kommende år skal etableres nye uddannelsesudbud i hele landet. På baggrund af lokal og regional dialog i foråret 2021 har regeringen identificeret i alt 25 konkrete uddannelser fordelt i hele Danmark, som danner grundlaget for den aktuelle udflytningsplan. Der forventes derudover, at der vil være yderligere relevante uddannelser, som kan komme i spil, i takt med, at uddannelsesinstitutioner, kommuner og lokalt erhvervsliv kender de nye rammevilkår.

Regeringen foreslår:

- » Der etableres mindst 10 nye udbud af velfærdsuddannelser uden for de største byer.
- » Der etableres 25 nye uddannelsesudbud i hele landet frem mod 2025.

2. Attraktive universitetsuddannelser i hele Danmark

De danske universitetsuddannelser har historisk været centreret i få større byer. Det er med til at give universiteterne stærke forskningsmiljøer, som bidrager til, at vi i Danmark er førende på mange områder.

Det giver imidlertid også udfordringer. Det gælder f.eks., når det handler om at rekruttere specialiseret arbejdskraft i andre dele af landet, ligesom det påvirker den generelle balance i samfundet, når mange med en lang videregående uddannelse uddanner og bosætter sig i de største danske byer.

Regeringen ønsker derfor, at flere unge kan tage en universitetsuddannelse uden for de største byer.

Regeringen foreslår:

- » Der etableres mindst 5 nye udbud af universitetsuddannelser uden for de største byer.
- » Det er i forbindelse med udflytningsplanen identificeret, at der konkret er potentiale for at etablere en tandlægeuddannelse i Hjørring, en jurauddannelse i Esbjerg, en dyrlægeuddannelse i Foulum, en byplanlægningsarkitekt i Kalundborg og en lægeuddannelse i Køge.

Eksempler på uddannelser, der har løftet en landsdel

Ingeniør i Kalundborg

Professionshøjskolen Absalon startede i 2017 udbud af diplomingeniøruddannelsen i bioteknologi i Kalundborg efter ønske fra bioteknologivirksomhederne i Vestsjælland for at styrke muligheden for at rekruttere og fastholde kvalificeret arbejdskraft. Uddannelsen blev oprettet i tæt samarbejde med virksomhederne Novo Nordisk, Novozymes, NNE, Equinor Refining Denmark, Kalundborg Forsyning og Lundbeck. De lokale virksomheder gav tilsagn om praktik og om at bidrage til undervisningen som f.eks. gæsteforelæsere m.v. Siden har Absalon fået godkendt yderligere udbud af uddannelsen som bioanalytiker (2018), diplomingeniør i maskinteknik (2019) og efter- og videreuddannelsen inden for bioteknologi, procesteknologi og kemi (2018). Absalon er aktuelt ved at etablere et egentlig Campus for de nye uddannelser med forventet indflytning i 2021.

Medicin i Aalborg

Aalborg Universitet etablerede i 2010 et udbud af lægeuddannelsen (medicin) på universitetets campus i Nordjylland. I 2015 blev optaget øget fra 50 til 100 studerende og i 2017 til 150 studerende for at imødegå rekrutteringsudfordringer på sygehusene og i almen praksis.

3. 60 pct. af pladserne på de fire store velfærdsuddannelser skal ligge uden for de største byer

Regeringen har særligt fokus på velfærden og de uddannelser, som uddanner til velfærden i Danmark. Det er derfor en særskilt målsætning, at der skal skabes en bredere geografisk forankring af de store velfærdsuddannelser – og dermed bedre forudsætninger for at rekruttere kvalificeret velfærdspersonale i hele Danmark.

Der er på flere områder mangel på velfærdspersonale i Danmark, og manglen vil stige over de kommende år i takt med den demografiske udvikling. Regeringens udflytningsplan indebærer derfor også, at der etableres 1.000 nye uddannelsespladser på velfærdsuddannelserne uden for de fire største byer i de kommende år. Regeringens mål er, at 60 pct. af pladserne på de store velfærdsuddannelser i 2025 skal ligge uden for de store byer. Ud over de 1.000 nye pladser udflyttes der 1.300 velfærdspladser fra de fire største byer. På den måde vil flere unge kunne få en uddannelse uden at flytte til de store byer og senere være til rådighed for det lokale arbejdsmarked. Pladserne flyttes inden for de regioner, hvor de største byer er hjemmehørende. Det sker for at sikre, at den uddannede velfærdsarbejdskraft fortsat uddannes tæt på f.eks. København, hvor der ligeledes er stor efterspørgsel samtidig med, at rekrutteringsgrundlaget bredes ud til en større del af landet.

Regeringen foreslår:

- » Der etableres – i samarbejde med kommuner og regioner - op mod 1.000 nye uddannelsespladser på de fire store velfærdsuddannelser uden for de store byer.
- » Der flyttes ca. 1.300 uddannelsespladser på de fire store velfærdsuddannelser fra de fire største byer.

4. Et nyt Nationalt Partnerskab for Velfærdsuddannelser

Velfærdsuddannelserne er karakteriseret ved, at en betydelig del af uddannelsen tages i forbindelse med praktik. Det gælder f.eks. både uddannelserne til pædagog, lærer, sygeplejerske og socialrådgiver. En nødvendig forudsætning for at kunne etablere nye samt udflytte eksisterende uddannelsespladser på velfærdsuddannelserne er derfor, at de studerende kan komme i praktik på sygehuse, skoler og daginstitutioner mv. Kan praktikpladsen ikke sikres, kan uddannelsesinstitutionen ikke optage den studerende – heller ikke selvom der faktisk er kapacitet til at optage flere studerende.

Når der oprettes mange nye velfærdspladser og andre flyttes rundt, vil der være brug for bedre koordinering af praktikpladserne. Regeringen inviterer derfor landets kommuner og regioner - KL og Danske Regioner – med i et nyt Nationalt Partnerskab for Velfærdsuddannelser. Partnerskabet vil i de kommende år danne rammen om etablering af flere og nye praktikpladser på velfærdsuddannelserne – både uden for og i de store byer.

Regeringen foreslår at opstarte partnerskabet i efteråret 2021 sådan, at det kan danne rammen om optaget på velfærdsuddannelserne fra sommeren 2022.

Regeringen foreslår:

- » Der etableres et partnerskab med kommuner og regioner med henblik på etablering af flere praktikpladser på velfærdsuddannelser uden for de store byer.

5% forhøjet taxameter for uddannelser uden for de største byer.

4 mio. kr. i tilskud til uddannelsessteder, uden for de største byer.

5. Bedre vilkår for at drive uddannelse uden for de største byer

De videregående uddannelsers bevillinger er i dag i høj grad baseret på antallet af studerende, der består deres eksamener. Det giver uddannelsesinstitutionerne et incitament til at etablere store uddannelser og uddannelsessteder, som kan sikre den mest effektive drift. Det risikerer at bidrage til koncentration og centralisering af uddannelser.

Regeringen lægger derfor op til at indføre et nyt regionalt taxameter, der forhøjer taksten på uddannelser uden for de store byer med 5 procent. Konkret vil det betyde, at undervisningstaksten for f.eks. en sygeplejerskestuderende vil stige med ca. 3.500 kr. årligt, hvis den studerende læser på et udbud uden for de fire største byer.

For yderligere at styrke de økonomiske vilkår for at drive uddannelser uden for de største byer vil regeringen fordoble det nuværende tilskud, der gives til uddannelsessteder, uden for de fire største byer fra 2 mio. kr. til 4 mio. kr. pr. udbudssted. Samtidig lægges op til at fjerne loftet på maksimalt 10 udbudssteder, som kan opnå tilskuddet.

For en række uddannelsers vedkommende vil udflytningen og etableringen af nye pladser være omkostningstung. Regeringen lægger derfor op til, at der afsættes midler til opstart og omstilling.

Regeringen foreslår:

- » Der indføres et regionalt taxameter, hvor taksterne differentieres og forhøjes med 5 pct. for uddannelser uden for de store byer.
- » Det nuværende tilskud, som udløses pr. udbudssted uden for de store byer, hæves fra 2 mio. kr. til 4 mio. kr.

6. Nye og mere fleksible uddannelsesfilialer

Tidligere erfaringer har vist, at uddannelser, som har stærk lokal forankring og etableres i samarbejde med kommuner, regioner og virksomheder, er mere levedygtige. De senere års udvikling af regionale og lokale uddannelser har samtidig vist, at der er behov for større fleksibilitet og manøvredegtighed, hvis der skal skabes flere lokale og regionale uddannelsespladser.

Derfor lægger regeringen op til en ny og mere fleksibel udbudsform, hvor de videregående uddannelsesinstitutioner hurtigt og enkelt kan etablere en eksisterende uddannelse i en ny by. De såkaldte uddannelsesfilialer er desuden mere enkle at afvikle, hvis de ikke viser sig bæredygtige pga. vigende søgning, sammenlignet med almindelige uddannelsesudbud.

Uddannelsesfilialerne skal særligt være en mulighed i de tilfælde, hvor uddannelsesinstitutionen er usikker på, om det er muligt at etablere en økonomisk bæredygtig uddannelse, men hvor andre faktorer taler for det. Det kan for eksempel være en stærk lokal opbakning fra kommunen, lokale virksomheder eller lignende.

Regeringen har fremsat forslag om de nye uddannelsesfilialer i april 2021.

Regeringen foreslår:

- » Det skal fra efteråret 2021 være muligt for alle videregående uddannelsesinstitutioner at ansøge om etablering af uddannelsesfilialer uden for de store byer.
- » Uddannelses- og forskningsministeren vil ved godkendelsen af de nye uddannelsesfilialer lægge vægt på, at der er indgået forpligtende samarbejdsaftaler mellem uddannelsesinstitutionen og lokale aktører.

60%

af pladserne på de store velfærdsuddannelser i 2025 skal ligge uden for de store byer.

1.000

nye uddannelsespladser på velfærdsuddannelserne uden for de fire største byer i de kommende år.

7. Bedre rekrutteringsgrundlag – begrænsning af optaget i de største byer

Hvert år søger tusindvis af unge til de store byer for at begynde en uddannelse. Det er blevet det naturlige valg, selvom mange unge måske gerne ville have luft og natur omkring sig og familien og venner tæt på, hvis muligheden bød sig.

Andelen af studerende, der vælger at bosætte sig i en af landets store universitetsbyer, har været stigende over de seneste år.

Samtidig betyder de faldende ungdomsårgange, at der mange steder i landet i de kommende år vil være færre unge til at starte på en uddannelse. Det kan få store konsekvenser – både for mulighederne for at rekruttere studerende til velfærdsuddannelserne og for de nye og eksisterende uddannelser uden for de største byer. Derfor er der brug for at tage nye redskaber i brug, hvis udviklingen skal vendes.

Regeringen lægger på den baggrund op til, at der indføres begrænsning af, hvor mange unge der kan

blive optaget på videregående uddannelser i hhv. København, Århus, Odense og Aalborg samt alle universiteters hovedcampus (med enkelte undtagelser). Regeringens udgangspunkt er en såkaldt ”geografisk dimensionering” af uddannelserne i de fire største byer på op til 10 procent indfaset gradvist fra uddannelsesåret 2022/23 og frem. Ingen nuværende studerende vil således blive berørt.

Uddannelsesinstitutionerne vil konkret kunne vælge mellem at sænke deres optag i byerne eller at flytte uddannelsespladser uden for de fire største byer.

Regeringen foreslår:

- » Optaget på de videregående uddannelser i de fire store byer og på universiteternes hovedcampus reduceres gradvist med op til 10 pct. (med enkelte undtagelser) for at understøtte rekrutteringsgrundlaget til uddannelserne uden for de store byer.
- » Begrænsning af optaget bliver indfaset gradvist fra uddannelsesåret 2022/23 og frem.

7.500 pladser uden for de store byer – både på de nye og de eksisterende udbud.

ca.

2.000

pladser på de i alt 25 nye uddannelsesudbud i hele landet.

ca.

1.000

pladser på allerede eksisterende udbud i hele landet.

ca.

4.500

pladser på både nye og eksisterende udbud i hele landet som følge af begrænsningen af optaget i de største byer.

8. Udflytning af kunstneriske uddannelser

Der skal være bedre mulighed for at tage en kunstnerisk uddannelse rundt om i landet. I dag ligger 75 procent af studiepladserne på de videregående kunstneriske uddannelser i de to største byer, mens kun 25 procent befinder sig i resten af landet.

Regeringen ønsker at styrke adgangen til kunstneriske uddannelser i hele landet, og hermed samtidig understøtte og fremme det lokale kulturliv. Tilstedeværelsen af kunstneriske uddannelser skaber bedre grobund for opblomstring af kreative miljøer og rigere kulturtilbud for de danskere, der bor uden for hovedstaden.

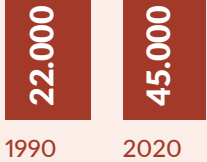
Regeringen foreslår:

- » Udflytning af 30 studiepladser fra København til en ny musikuddannelse i Holstebro.
- » Udflytning af Den Danske Scenekunstskoles danseuddannelser fra afdeling i København til Holstebro, svarende til 30 studiepladser.

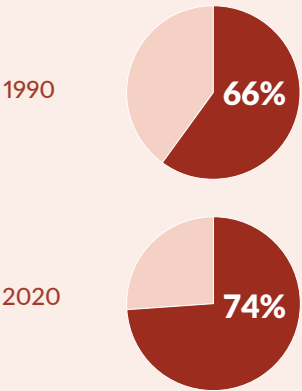
Flere unge tager en uddannelse og flytter til de store byer

Kilde: "Opgørelsen omfatter personer der fuldførte en videregående uddannelse. For universitetsuddannelserne, dækker opgørelsen akademisk bachelor og udelte kandidater. De delte kandidatuddannelser er ekskluderet, for ikke at undgå dobbelttælling. Internationale studerende er ikke med i opgørelsen. De fire store byer er Storkøbenhavn (inkl. kommuner med S-togsforbindelse og kystbane), Aarhus, Odense og Aalborg."

Det samlede antal unge, der tager en videregående uddannelse har været stigende over de sidste 30 år.

Fra 1990 til 2020 er antallet, der færdiggjorde en videregående uddannelse, steget fra ca. 22.000 til ca. 45.000 studerende.

I samme periode er andelen af afgangsstuderende, der var bosat i en af landets største byer steget fra 66 pct. i 1990 til 74 pct. i 2020.

Det har resulteret i en stigning på ca. 130 pct. i antallet af afgangsstuderende, der er bosat i en af de fire største byer mens antallet, der bosætter sig uden for de fire største byer, kun er steget med ca. 60 pct.

9. Uddannelser og arbejdspladser på Forsvarsministeriets område

Forsvaret er en af statens største arbejdspladser, og spredning af nye uddannelser og arbejdspladser vil naturligt styrke de lokalområder, hvor de placeres.

Forsvaret er allerede bredt til stede i Danmark, men regeringen ønsker at styrke Forsvarets tilstedeværelse uden for de store byer yderligere.

Regeringen foreslår:

- » Styrket uddannelsesudbud for menige soldater og øget anvendelse af uddannelsespakker i AMU-systemet giver bedre mulighed for formel erhvervsrettet uddannelse. Initiativet gennemføres fortrinsvist uden for de store byer.
- » 250 nye arbejdspladser, der etableres som udmøntning af Arktis-kapacitetspakken og forsvarsforligets cyberreserve, placeres i væsentligt omfang uden for de store byer.

Eksempler på tiltag på forsvarsområdet, der styrker uddannelser uden for de store byer

- Regeringen har allerede iværksat en række initiativer, der skal styrke uddannelser uden for de store byer på forsvarsområdet:
- **Beredskabsstyrelsen opretter ny officersuddannelse** med 6-8 pladser, hvor der er direkte optag for civile med bacheloruddannelse. Uddannelsen gennemføres primært uden for de store byer.
 - **Nye fjernundervisningsmuligheder**, herunder 20-25 nye pladser på Master i Militære Studier og 20 pladser på Master in Intelligence and Cyber Studies.

Stærke lokalsamfund

Det skal være muligt at bo og arbejde i alle dele af landet. Vi skal have stærke lokalsamfund med levende bymidter og engagerede ildsjæle, som bidrager til at skabe attraktive og aktive bysamfund i hele landet. Levende bymidter er en forudsætning for at fastholde bosætnings- og erhvervsudviklingsmuligheder.

I alt for mange bysamfund har centraliseringen og urbaniseringen sat sit præg og efterladt tomme huse og butikker. Samtidig oplever mange danskere, at de ikke kan få et lån til deres bolig eller til at starte eller udvide en virksomhed, blot fordi de bor på landet.

Regeringen vil have velfungerende provinsbyer og levende landdistrikter med stærke lokalsamfund, hvor velfærden kommer tættere på borgerne og, hvor bymidten igen er et lokalt samlingspunkt.

Regeringens initiativer

Stærke lokalsamfund

1. Bedre adgang til lån i landdistrikterne
2. Krav om strategisk planlægning for bymidter
3. Stop for nye aflastningsområder
4. Fornyelse af bymidter og lokale velfærdsfunktioner
5. Forsøgsordning med fribyer
6. Bedre mulighed for borgerdrevne dagligvarebutikker
7. Udviklingsaftaler
8. Styrkelse af lokal og regional journalistik

1. Bedre adgang til lån i landdistrikterne

I landdistrikterne oplever borgere og virksomheder, at det er vanskeligere at optage lån end i andre dele af Danmark. Her er et ejendomsmarked i stilstand, som følge af lav økonomisk aktivitet, en barriere for lånet til boligen eller til at starte virksomhed.

Det har ikke bare konsekvenser for den enkelte boligkøber eller virksomhedsejer. Det kan også være med til at forværre den onde spiral af udfordringer i mange landdistrikter, hvor grundlaget for at bosætte sig og drive erhverv i et lokalsamfund - den lokale skole, indkøbsmuligheder og transport mv. - eroderes. Det bliver dermed mindre attraktivt

at flytte til landdistrikterne, hvilket yderligere svækker boligmarkedet og det lokale erhvervsliv.

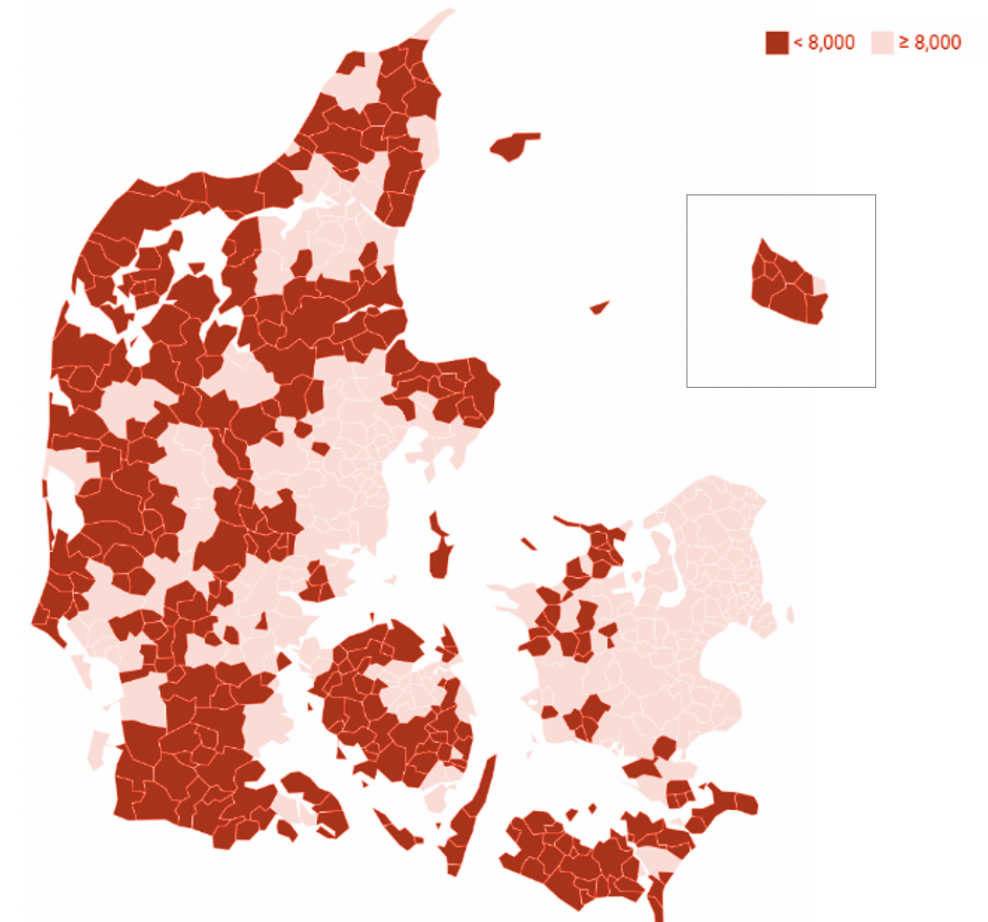
Det er ikke holdbart, hvis virksomme danskere ikke kan starte virksomhed eller købe deres drømmehus, fordi de bor i bestemte dele af landet.

Erfaringerne indsamlet i postkassen "Lån på landet" giver et generelt billede af, at det er vanskeligt at få realkreditfinansiering i landdistrikterne pga. usikkerhed om pantværdi og omsættelighed af boliger i landdistrikterne.

Samtidig oplever Vækstfonden en stigende efterspørgsel fra virksomheder, der ønsker finansiering på mindre end 1 mio. kr. Det drejer sig særligt om

Områder hvor modellen skal kunne anvendes

Kortet viser et eksempel på, hvilke postnumre med gennemsnitlige kvadratmeterpriser under 8.000 kr., der vil have adgang til ordningen.

Erfaringerne indsamlet i postkassen "Lån på landet" giver et generelt billede af, at det er vanskeligt at få realkreditfinansiering i landdistrikterne pga. usikkerhed om pantværdi.

mindre virksomheder og virksomheder, der ligger i yderområder og landdistrikter. Vækstfonden har i dag ikke mulighed for at imødekomme denne efterspørgsel, da Vækstlånene har en nedre grænse på 1 mio. kr.

Regeringen vil derfor forbedre lånemulighederne for både borgere og virksomheder, så der også i fremtiden er liv i landdistrikterne.

Regeringen foreslår:

- » Der indføres mulighed for statsgaranti på den yderste realkreditbelåning, dvs. den del, der ligger mellem 60 pct. og 80 pct. af ejendoms-værdien. Initiativet foreslås indført for boliger i postnumre med en kvadratmeterpris under 8.000 kr. Initiativet skal give bedre adgang til boligfinansiering i landdistrikterne. De nærmere elementer i initiativet med statsgaranti på den yderste realkreditbelåning, herunder prissætningen, vil blive fastlagt i dialog med blandt andet den finansielle sektor.
- » Minimumsgrænsen for små vækstlån i Vækstfonden på 1 mio. kr. fjernes. Initiativet skal skabe grundlag for mere aktivitet og flere arbejdspladser i landdistrikterne.

2. Krav om strategisk planlægning for bymidter

Detailhandel er ikke længere tilstrækkeligt til at sikre en levende bymidte. Bymidterne skal styrkes med målsætninger og virkemidler til at fremme beslutninger om placering af private og offentlige

bylivsskabende funktioner som fx uddannelsesinstitutioner, biblioteker, sundhedshuse, kultur-, fritids- og foreningsfunktioner mv., hvis der skal sikres en levende og attraktiv bymidte. Funktioner, der er med til at skabe nye mødesteder og generer et flow af mennesker i byen.

Mange kommuner udarbejder i dag udviklingsstrategier og erhvervsstrategier, men detailhandels-erhvervet og bymidtens servicefunktioner indgår sjældent i kommunens eksisterende udviklings- og erhvervsstrategi. Det er i dag ikke et krav, at der udarbejdes en udviklingsstrategi for bymidten. For at opnå en helhedsorienteret strategisk indsats for levende bymidter, bør der lokalpolitisk udarbejdes en klar strategi for udvikling af bymidten herunder med en klar sammenhæng til kommunens øvrige strategier og planer, som har betydning for bymidten.

Partnerskabet for Levende bymidter har også peget på, at der er behov for, at kommunerne udarbejder en helhedsorienteret strategi for bymidten med henblik på at styrke dialogen og koordineringen af bymidteindsatsen. Dette kan fx ske i form af et fælles strategisk ophæng for de eksisterende erhvervs- og turismestrategier og detailhandelsplanlægningen mv. i en strategisk udviklingsplan.

Regeringen foreslår:

- » Der indføres krav i planloven om, at kommunerne i kommuneplanen skal udarbejde en strategisk planlægning for bymidterne med sammenhæng til kommunens øvrige strategier og i tæt samarbejde med byens private og civile aktører.

Aftale om stimuli og grøn genopretning

500 mio. kr.

Regeringen har sammen med RV, SF, EL og ALT aftalt at afsætte 500 mio. kr. fra REACT-EU-initiativet til opfølgning på anbefalingerne.

Som led i Aftale om stimuli og grøn genopretning har regeringen nedsat syv regionale vækstteams, som skal komme med anbefalinger til, hvordan der bedst kan investeres i lokale erhvervsstyrker, og potentialer som kan udvikle sig til lokale erhvervsfyrårne. Dertil skal de regionale vækstteams komme med anbefalinger til yderligere tiltag, som kan genstarte vækst i deres dele af landet. Det skal styrke vækst og beskæftigelse i hele Danmark, med udgangspunkt i de lokale forhold, og bidrage til at få hele landet godt ud af krisen.

Kilde: Erhvervsministeriet.

3. Stop for aflastningsområder

Udviklingen i detailhandel har stor betydning for de danske bymidter, som historisk har haft en væsentlig rolle som mødested og handelscentrum. Udviklingen viser, at det går den forkerte vej. Antallet af butikker falder og særligt i de små og mellemstore byer. Når kundegrundlaget falder, og butikker lukker, påvirker det i høj grad byens øvrige servicefunktioner og livet i bymidten, og det har betydning for hele lokalsamfundets bosætnings- og erhvervsudvikling.

Kommunerne fik i 2017 mulighed for at planlægge for områder til butikker uden for bymidten – også kendt som aflastningsområder – for at øge konkurrencen med henblik på lavere priser, bedre service og højere kvalitet til gavn for forbrugerne. 23 ud af 64 kommuner uden for hovedstadsområdet har efter lovændringen og frem til november 2020 planlagt for 25 aflastningsområder. Desuden har kommunerne siden lovændringen i 2017 og frem til marts 2020 planlagt for plads til yderligere ca. 80 nye lokalcentre og enkeltstående butikker. De nye butiksområder

bidrager til at sprede udbuddet af butikker uden for de lokale bymidter.

Udviklingen er ikke ny, men er en fortsættelse af en længerevarende tendens, som den stigende e-handel har været med til at forstærke.

Regeringen vil understøtte levende bymidter med et aktivt handelsliv. Der er behov for at vurdere, hvilken effekt aflastningsområderne har på bymidterne, før der planlægges flere. Der skal derfor indføres et stop for planlægning af aflastningsområder i 5 år. Derefter skal det besluttes, om det igen skal være muligt at planlægge for aflastningsområder.

Regeringen foreslår:

- » Der indføres et 5-årigt stop for planlægning af nye aflastningsområder, mens effekterne af de nye aflastningsområder vurderes. Derefter skal det besluttes, om der igen skal kunne udlægges aflastningsområder.

De mindste byer har fået halveret antallet af dagligvarebutikker

Indbyggere i byen/antal dagligvarebutikker	2009	2019	Indeks
Over 100.000	432	516	119
40.000 - 100.000	428	432	101
10.000 - 40.000	648	570	88
5.000 - 10.000	308	270	88
2.000 - 5.000	479	418	87
1.000 - 2.000	259	224	86
500 - 1.000	234	192	82
Under 500	316	149	47
Total	3104	2771	89

Kilde: Institut for Center-Planlægning

Gamle togstationer skal have nyt liv

250 mio. kr. til mere liv og grønnere stationer i hele landet

Som en del af Danmark fremad – infrastrukturplan 2035 vil regeringen afsætte en pulje på 250 mio. kr. til mere liv og grønnere stationer i hele landet. En opgradering af stationer kan give nyt liv til lokalsamfund og bidrage til den grønne omstilling gennem en omlægning til mere energivenlige stationer.

100 mio. kr. til tryghedsskabende initiativer på stationer, herunder på S-togsstationer i hovedstadsområdet

Regeringen vil derudover afsætte en pulje på 100 mio. kr. til tryghedsskabende initiativer på stationer, herunder på S-togsstationer i hovedstadsområdet. Puljen kan gå til en styrket overvågning og en bedre og mere tryk indretning af stationer og tilstødende områder for eksempel ved bedre belysning.

650 mio. kr. til at øge tilgængeligheden på stationer i hele landet

Regeringen vil endvidere afsætte en pulje på 650 mio. kr. til at øge tilgængeligheden på stationer i hele landet. Mange togstationer er i dag ikke tilgængelige for gangbesværede og personer med handicap. Det er vigtigt for regeringen, at toget er tilgængeligt for alle mennesker uanset behov.

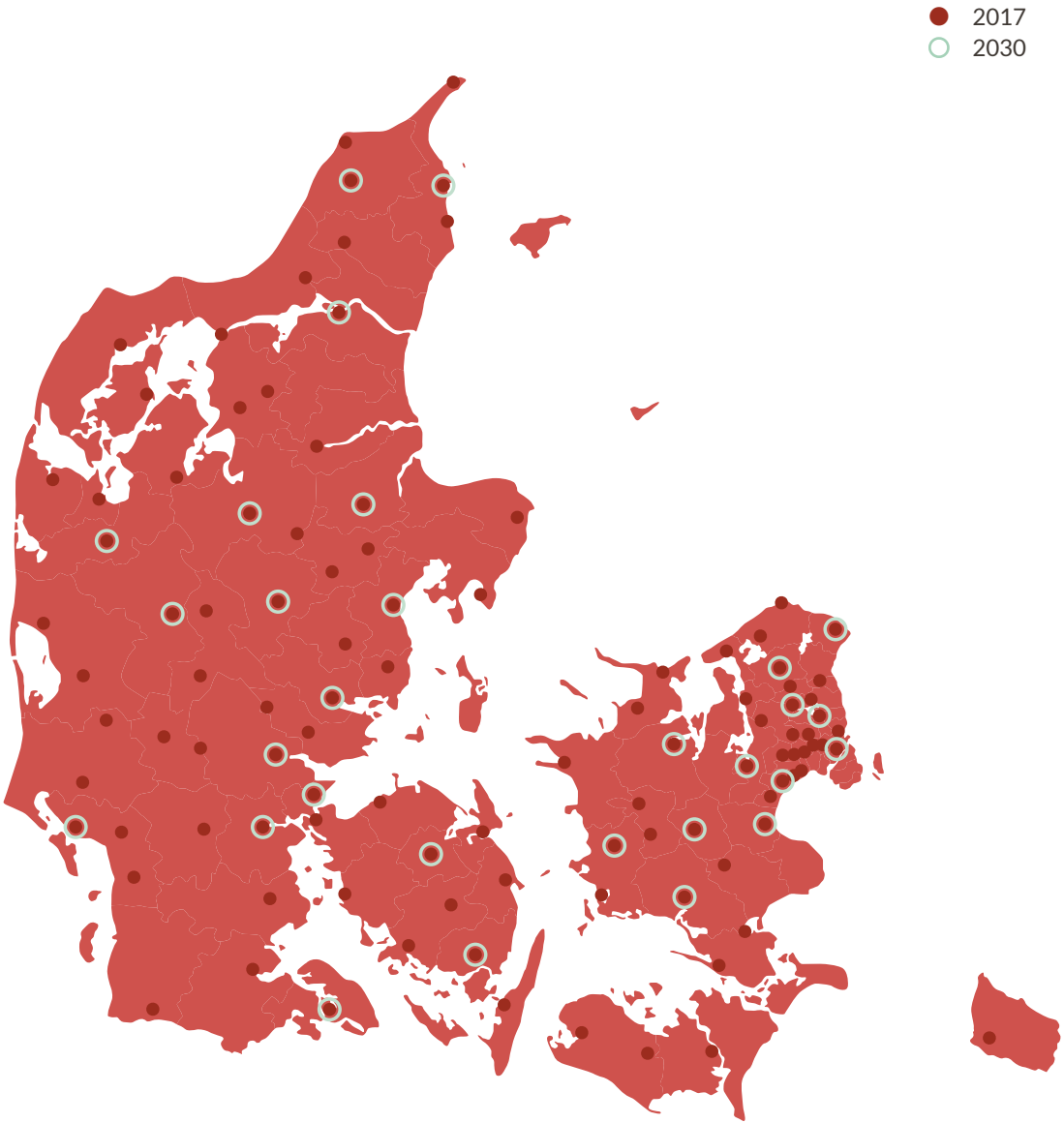
Kilde: Transportministeriet - <https://www.trm.dk/publikationer/2021-danmark-fremad-infrastrukturplan-2035/>

E-handel i vækst

Hvis danske forbrugere flytter købet af 15 pct. af deres dagligvarer og 50 pct. af deres udvalgsvarer over på nettet, vil det kun være de lysegrønne byer på kortet, der kan kategoriseres som handelsbyer i 2030.

Kilde: Rapport fra Vækstteam for handel og logistik, 2018

Institut for Centerplanlægning (ICP) vurderer, at e-handlen primo 2020, udgør ca. 23 pct. af udvalgswareforbruget, hvor den i 2015 blev vurderet til at udgøre 14-16 pct. E-handlen med dagligvarer var primo 2020 fortsat på et noget lavere niveau (2-3 pct.), men er i følge Dansk Erhverv steget til ca. 6 pct. i 2020.

Institut for Centerplanlægning (ICP) har tidligere vurderet, at hvis de danske forbrugere flytter 15 pct. af deres dagligvareindkøb og 50 pct. af deres udvalgswareindkøb over på nettet, vil det kun være byer med ca. 30.000 eller flere indbyggere, der kan kategoriseres som handelsbyer med en betydende udvalgswarehandel.

4. Fornylse af bymidter og lokale velfærdsfunktioner

Nedslidte bymidter med behov for byfornyelse og istandsættelse af bygninger er en generel problemstilling i de mindre og mellemstore byer. Siden 2019 har de statslige midler til byfornyelse været målrettet landsbyfornyelse i byer med færre end 4.000 indbyggere.

Regeringen ønsker at støtte de mange mindre og mellemstore byer, der har brug for et fysisk løft og en ny identitet som følge af nedslidte bymidter, der lider under tomme bygninger og fraflytning af byens servicefunktioner. Generel fornyelse og forskønnelse af bymidter og flere velfærdsfunktioner kan være med til at gøre bymidten mere attraktiv i forhold til at åbne nye butikker og servicefunktioner og genskabe byens centrum som lokalt mødested.

Her kan bibliotekerne noget særligt

Kulturhavn Gilleleje

Kulturhavn Gilleleje er et alsidigt kultur- og samlingshus, centralt i Gilleleje, der er opstået på lokalt initiativ, herunder den lokale brugsforening. Huset rummer bibliotek, biograf, udstillingsplads, lounge og spisehus.

Maltfabrikken i Ebeltøft

Maltfabrikken i Ebeltøft er på baggrund af en mangeårig indsats fra lokale ildsjæle transformeret fra industribygning til byens nye multifunktions kulturhus, som ud over at rumme et bibliotek er et spisested, spillested, atelier og meget andet.

Et bibliotek, hvor der i dag også i flere tilfælde er etableret borgerservice og andre funktioner, har stor betydning for antallet af dagligt besøgende og dermed stor betydning for kundegrundlaget i bymidten. Der er mange gode erfaringer med, at biblioteker etableres i bymidten, ift. synergi med handelsliv, øvrige kulturinstitutioner mv.

Der skal være levende bymidter med flere velfærdsfunktioner i hele landet. Det er en stor opgave for den enkelte kommune. Der afsættes derfor en midler til at skabe levende bymidter med en pulje til medfinansiering af fornyelse af bymidter og nye velfærdscentre.

Regeringen foreslår:

- » Der afsættes en statslig pulje på 150 mio. kr. til medfinansiering af fornyelse af bymidter.
- » Der afsættes 30 mio. kr. til medfinansiering af biblioteker i bymidter.
- » Der arbejdes for at målrette EU's strukturfondsmidler til bæredygtige byer og arbejdet med at understøtte levende bymidter

Lokale velfærdscentre skal indeholde funktioner, der kan skabe nærhed og understøtte bylivet. Velfærdstilbuddene skal udspringe af lokale behov. Derfor er det kommunerne, der skal beslutte, hvilke funktioner der kan placeres i et velfærdscenter. Funktioner i et lokalt velfærdscenter kan fx være:

- **Borgerservice**
- **Sundhedsfunktioner**
- **Aktivitetscentre**
- **Tilbud til ældre**
- **Kulturskoler**
- **Fritidsaktiviteter**
- **Biblioteker mv.**

5. Forsøgsordning med fribyer

Regeringen ønsker at understøtte kommunernes arbejde med at skabe levende bymidter i de mindre og mellemstore byer. Det er kommunerne og de lokale aktører, der kender de lokale og stedbundne potentialer bedst. Der er behov for at give kommunerne bedre mulighed for at tænke ud af boksen og ikke lade de gode ideer være begrænset af eksisterende lovgivning.

Flere kommuner efterspørger fx muligheden for at afprøve forpligtigende samarbejder som business improvement districts (BID's), hvor private aktører engagerer sig og tager mere ansvar for forbedringer af bymidten med vedligeholdelse, afholdelse af events mv. Dette er i dag ikke muligt inden for eksisterende lovgivning.

Kommunerne skal have mulighed for at sikre gode fysiske rammer og samtidig afprøve nye ideer, initiativer og samarbejdsformer, herunder forpligtigende BID's, med henblik på at skabe mere levende bymidter.

Regeringen foreslår:

- » En forsøgsordning med fribyer, hvor 10 bymidter sættes fri af eksisterende bindinger, lovgivning og praksis med henblik på at afprøve tiltag, der kan understøtte arbejdet med levende og aktive bymidter. Kommuner, der indgår i forsøgsordningen forpligter sig til at etablere velfærdscentre med kommunale velfærdstilbud.
- » Der afsættes til fribyforsøgsordningen 100 mio. kr. til medfinansiering til fornyelse af bymidter og 30 mio. kr. til medfinansiering af lokale velfærdscentre.

Lokale velfærdscentre skal skabe ny nærhed

Fra 2009 til 2019 faldt antallet af dagligvarebutikker i byer med op til 1000 indbyggere fra 550 til 341

6. Bedre mulighed for borgerdrevne dagligvarebutikker

Mange landsbyer oplever lukning af den lokale dagligvarebutik, som ikke kun udgør en dagligvareforsyning, men også et lokalt samlingspunkt. Det kan være vanskeligt for en dagligvarebutik at opnå en tilstrækkelig omsætning i de mindste byer. Der er derfor gennem de seneste år etableret op mod 100 borgerdrevne købmænd, hvor foreninger og lokale borgere går sammen om at bevare deres lokale butik.

Når de lokale skal etablere en butik, er der behov for finansiering. I flere tilfælde mere end det, lokal-samfundet selv kan samle ind. For butikken er ofte nedslidt, med utidssvarende udstyr og selve overtage-lsen af ejendommen koster også. Mange projek-ter er derfor også afhængige af private donationer, lån og frivillig arbejdskraft.

Det foreslås, at der oprettes en matchning-pulje på 18 mio. kr. under landdistriktpuljen til at støtte medfinansiering af nye og videreudvikling af eksis-terende borgerdrevne dagligvarebutikker. De borgerdrevne dagligvarebutikker har til formål at fastholde en lokal dagligvareforsyning og et samlingspunkt i de mindste landsbyer, og ikke ment som kommercielle dagligvarebutikker. Den borgerdrevne butik må ikke være konkurrence-forvridende, og kan kun opnå tilskud, hvis der ikke allerede eksisterer en dagligvarebutik i byen.

Forslaget betyder, at hvis man lokalt kan indsamle for eksempel 150.000 kr. til at oprette eller udvikle en lokal dagligvarebutik, så kan der søges op til samme beløb fra den nye pulje, dog maksimalt op til 400.000 kr.

Regeringen foreslår:

- » Der etableres en matching-pulje på 18 mio. kr. over tre år under Landdistriktpuljen til medfi-nansiering af etablering og udvikling af borger-drevne dagligvarebutikker.

7. Udviklingsaftaler

Alle kommuner skal have mulighed for at tilbyde gode børnehaver, skoler, plejehjem og anden lokal velfærd. Det er en forudsætning for, at Danmark hænger sammen.

Regeringen vil sætte fokus på nogle af de kommu-ner, der er allermest vanskeligt stillede, og bidrage til flerårig budgetsikkerhed til langsigtede investe-ringer for at forbedre deres økonomiske situation.

Med et udviklingspartnerskab kan særtilskuddet fastlægges for op til fire år mhp., at kommunen iværksætter langsigtede investeringer i tiltag til at forbedre deres situation. Ansøgning og dialog vil finde sted i forbindelse med særtilskudsrundern i sommeren 2021.

Regeringen foreslår:

- » Der indgås udviklingsaftaler med de 2-3 kommu-ner i 2021, som er og har været mest vanskeligt stillede efter kriterierne i særtilskudspuljen, herunder med særlige strukturelle og sociale udfordringer.

8. Styrkelse af lokal og regional journalistik

Der er behov for mere nærhed og en styrkelse af det nære demokrati. En vigtig forudsætning for det er stærke lokale medier. De lokale og regionale medier, herunder ugeaviser og distriktsblade, spiller en vigtig rolle i at formidle lokale nyheder til menne-sker bosat uden for de store byer. De lokale medier er også med til at stille beslutningstagere, myndig-heder og virksomheder til ansvar, når der træffes vigtige beslutninger tæt på borgerne.

De lokale og regionale medier har i en lang periode oplevet nedgang i annonceindtægter og oplag. De har gennem en årrække været nødsaget til at gennemføre store besparelser og fyringsrunder. Udviklingen er bekymrende og kræver handling.

Regeringen ønsker at modvirke dannelsen af nyhedsørkener, hvor lokale og regionale medier ikke længere understøtter det lokale demokrati og fællesskab.

Regeringen foreslår i sit kommende medieudspil:

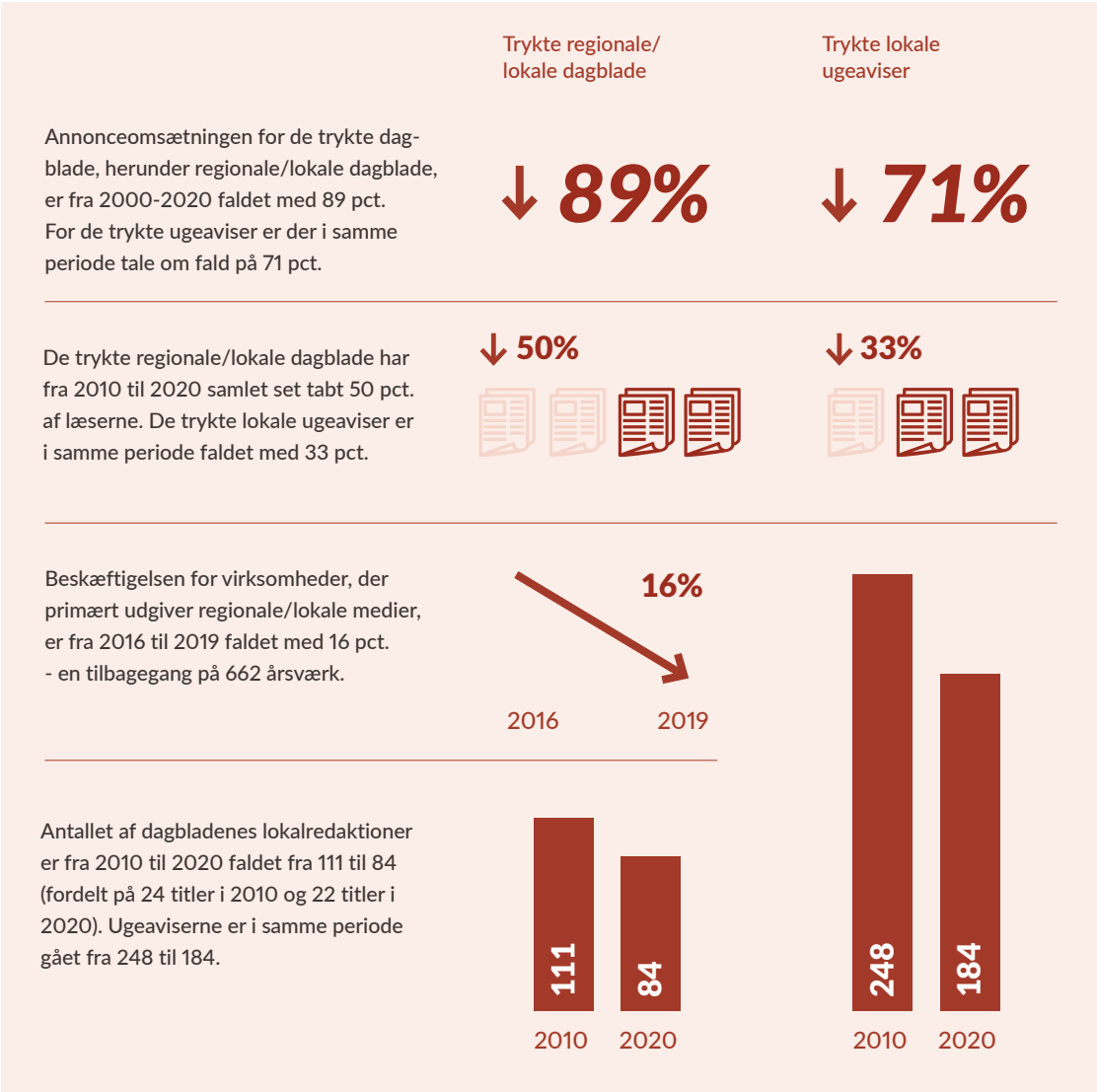
- » En omfordeling af mediestøttens redaktio-nelle produktionsstøtte fra store landsdækkende nyhedsmedier til lokale/regionale nyhedsmedier.
- » En ny samarbejdsmodel for produktion af lokale nyheder med deltagelse af DR, de regionale TV 2-virksomheder og landets lokale og regionale nyhedsmedier.
- » En ny pulje til distriktsblade og ugeaviser fra 2022-2025.

De lokale og regionale medier oplever nedgang.

Anm.: Annonceomsætningen er korigeret for den generelle prisudvikling. En del af faldet i de trykte lokale ugeavisers læsertal er et resultat af, at nogle ugeaviser er udgået af målingen.

"Det Danske Reklamemarked 2021", data bearbejdet af Kulturministeriet; "Index Danmark/Gallup og Lokal Index Danmark/Gallup, helårsbaser 2010 og 2020", data bearbejdet af Kulturministeriet; Medievirksomheders omsætning og beskæftigelse", Rapportering om mediernes udvikling i Danmark 2021; "Det sander til", Anders C. Østerby, 2021

Et samlet Danmarkskort

Regeringen ønsker at skifte retning og gøre op med forestillingen om, at centralisering er en naturlov.

Lukningen af skoler, politistationer og hospitaler har efterladt et hullet Danmarkskort med ulige adgang til offentlige velfærdstilbud.

Arbejdet med at lukke hullerne og skabe et samlet Danmarkskort er i fuld gang. Men det vil kræve en indsats også over de kommende år. Som led i det fortsatte arbejde ønsker regeringen at se nærmere på kommunalreformens konsekvenser. Desuden skal der skabes mulighed for at følge op på, om det lykkes at vende udviklingen.

Regeringens initiativer

Et samlet Danmarkskort

1. Evaluering af kommunalreformen
2. Et land- og by-barometer

1. Evaluering af kommunalreformen

I 2004 indgik den daværende VK-regering og Dansk Folkeparti aftale om en kommunalreform. I 2007 gennemførtes reformen, der reducerede antallet af kommuner fra 271 til 98 og erstattede 14 amter med fem nye regioner.

Siden reformen er der sket en omfattende centralisering i Danmark. Det har betydet, at der for mange i dag er blevet længere til skoler, uddannelser og andre offentlige tilbud, og der er blevet længere fra borgeren til de folkevalgte på rådhusene.

Ved lanceringen af kommunalreformen blev der afgivet løfter om en mere bæredygtig offentlig sektor med høj kvalitet og sammenhæng så tæt på borgerne som muligt. Regeringen ønsker at undersøge, om løfterne er blevet holdt.

Regeringen ønsker derfor at afdække konsekvenserne af kommunalreformen og herunder kortlægge hullerne i Danmarkskortet og undersøge udviklingen i den borgernære velfærd og det lokale demokrati siden 2007.

Regeringen gennemfører:

- » Der gennemføres en evaluering af kommunalreformen
- » Evalueringen ser nærmere på udviklingen i borgernes nærhed til offentlige tilbud, lokaldemokrati og kvalitet i de kommunale velfærdsopgaver

2. Et land- og by-barometer

Regeringen har med en række initiativer, herunder udligningsreformen, nye skattecentre og nærpoltienheder taget de første skridt for at skabe et Danmark i balance. Initiativerne i dette udspil er de næste skridt. Og flere vil følge.

Regeringen ønsker fremadrettet at følge med i, om udviklingen går den rigtige vej. Om målene for regeringens initiativer bliver indfriet.

Regeringen foreslår:

- » Der opbygges et land- og by-barometer, der følger udviklingen på udvalgte områder som fx adgangen til uddannelser i hele landet, detailhandlens udvikling etc.

Finansiering

Regeringens udflytningsplan for uddannelserne er fuldt finansieret. I finansieringen indgår flere elementer. Det omfatter provenu fra en begrænsning af engelsksprogede uddannelser, der i øjeblikket forhandles i SU-forligskredsen. Hertil kommer begrænsninger på de videregående- og fuldtids-gymnasiale uddannelsesinstitutioners brug af markedsføring, begrænsning af de videregående uddannelsesinstitutioners eksterne konsulentbistand samt indtægter fra salg af innovationsmiljøer.

De nærmere elementer i initiativet med statsgaranti på den yderste realkreditbelåning, herunder prissætningen, vil blive fastlagt i dialog med blandt andet den finansielle sektor.

Som en del af udmøntningen af EU's strukturfonds-midler arbejdes der på at målrette en del af midlerne til bæredygtige byudvikling med henblik på at understøtte levede bymidter.

Styrkelse af regional og lokal journalistik og styrket fokus på uddannelser og arbejdspladser uden for de store byer på Forsvarsministeriets område finansieres inden for de respektive ministeriers egen ramme.

De øvrige initiativer i udspillet, der kræver finansiering, finansieres med midler fra rammen til offentlige investeringer samt en reserve til land/by-initiativer, der vil fremgå af regeringens finanslovforslag for 2022.

Initiativer, der søges finansieret over finansloven

Initiativ (mio. kr., 2021-priser)	2022	2023	2024	2025
Krav om strategisk planlægning for bymidter	3,5	3,5	3,5	3,5
Fornyelse af bymidter og lokale velfærdsfunktioner				
Fornyelse af bymidter *	25	25	25	25
Biblioteker i bymidter		10	10	10
Forsøgsordning med fribyer				
Fornyelse af bymidter **			25	25
Lokale velfærdscentre			30	
Bedre mulighed for borgerdrevne dagligvarebutikker	6	6	6	
I alt	34,5	44,5	99,5	63,5

* 150 mio. kr. i perioden 2022-2027, ** 100 mio. kr. i perioden 2022-2027

Indenrigs- og Boligministeriet

Holmens Kanal 22, 1060 København K

Tlf. : +45 72 28 24 00

E-mail: im@im.dk